...ОСКВА
УЛ. ФРУНЗЕ 10 ИНСТИТУТ
СОВ. СТРОИТЕЛЬСТВА И ПРАВА
ДЛЯ АГРАР. ИНСТИТУТА
1. 1.12.36 ЗВЯЗ.

Комуністычная партыя (бальшэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 190 (5564)
ЧАЦВЕР 20 ЖНІЎНЯ 1936 г.
Год выдання XIX

ПРОЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

УДЗЕЛЬНІКАМ УСЕБЕЛАРУСКАЙ КАЛГАСНАЙ СПАРТАКІЯДЫ

Горача вітаю ўдзельнікаў 2-й усебеларускай калгаснай спартакіяды.

Нашай вялікай радзіме соцыялізма патрэбна здаровае пакаленне фізічна моцных людзей, людзей большэвіцкай волі, мужнасці, настойлівасці, якія ламаюць усе перашкоды для дасягнення сваёй мэты—пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Трэба быць дастойнымі ва ўсіх адносінах сваёй вялікай радзімы і вялікага правадыра народаў Сталіна.

Умацоўвайце совецкі фізкультурны рух у соцыялістычных калгасах! Рыхтуйце сотні тысяч людзей да працы і абароны нашай вялікай соцыялістычнай краіны!

Н. Ф. Гікало

Увесь беларускі народ з бязмежным абурэннем кляймуе ганьбай тройчы прэзрэнных, подлых гадаў з трацкісцка-зіноўеўскай банды

БЯЗЛІТАСНА ЗНІШЧЫЦЬ ВОРАГАЎ НАРОДУ

Абвінаваўчае заключэнне супроць бандытаў, главароў трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра, яшчэ больш напаўняе сэрцы працоўных мас Совецкага Саюза і ўсяго свету бязмежным абурэннем супроць гэтых бандытаў, фашысцкіх сабак, канчаткова страціўшых аблічча чалавека.

Гэта банда забойцаў, збанкрутаваных, схлусіўшыхся, апусціўшыхся на самае дно людзей, не маючых абсалютна ніякай апоры ў совецкім народзе, хацела павярнуць кола гісторыі назад.

Яна хацела стрэламі з-за вугла ў правадыроў нашай партыі і перш за ўсё стрэлам у мозг і сэрца нашай вялікай радзімы — у нашага вялікага, любімага **Сталіна**, вырваць руль з рук таго, хто пераможна вядзе совецкі народ да ззяючых варот царства Комуны.

Пераможны поступ соцыялізма, няўхільны рост дабрабыту працоўных мас, умацаванне дыктатуры пролетарыята, згуртаванне совецкага народу вакол комуністычнай партыі, вакол вялікага Сталіна — канчаткова разбілі ўсе разлікі гэтых злейшых ворагаў народу, ненавісныя імёны якіх кожным грамадзянінам вялікага Совецкага Саюза вымаўляюцца з выключным прэзрэннем.

«Разгромленая і павергнутая ў прах трацкісцка-зіноўеўская банда не можа выступіць ні з адным палітычным лозунгам. У гэтых паноў нічога няма за душой, яны поўныя палітычныя банкроты, лёсам якіх з'яўляецца ўсеагульнае прэзрэнне».

Яны стварылі такую сістэму двурушніцтва і ашуканства партыі і народу, што ім могуць пазайздросціць Азефы і Маліноўскія, любая ахранка.

Двурушнічаючы, ашукваючы партыю, клянучыся ў сваёй адданасці справе партыі, справе соцыялістычнага будаўніцтва, па прамому ўказанню Троцкага, Зіноўева, Каменева — заклятых ворагаў совецкага народу — стварaліся тэрарыстычныя групы, мэтай якіх было забіць правадыроў нашай партыі.

Абвінаваўчае заключэнне адкрывае перад народам увесь здрадніцкі ланцуг подласці і злачынстваў фашысцкіх агентаў.

З абвінаваўчага заключэння відаць, што арганізаваны ў канцы 1932 г. трацкісцка-зіноўеўскі аб'яднаны тэрарыстычны цэнтр у складзе Зіноўева, Каменева, Еўдакімава, Бакаева (ад зіноўеўцаў), Смірнова І. Н., Тэр-Ваганяна і Мрачкоўскага (ад трацкістаў) быў створан на падставе абаюднага прызнання прымянення індывідуальнага тэрору супроць правадыроў ВКП(б) і совецкай улады. З гэтага часу трацкісты і зіноўеўцы па прамых указаннях Троцкага і Зіноўева ствараюць свае падпольныя тэрарыстычныя групы, якія падрыхтоўваюць забойства таварыша Сталіна, тт. Варашылава, Кагановіча, Кірава, Орджанікідзе, Жданава, Касіора, Постышэва і інш.

Ад іх подлых рук 1 снежня 1934 года загінуў адзін з любімых сыноў нашай партыі, палкі трыбун соцыялістычнай рэволюцыі, правадыр ленінградскіх большэвікоў, саратнік таварыша Сталіна — Сергей Міронавіч Кіраў.

Стрэлам з-за вугла яны хацелі адняць у совецкага народу яго мозг і сэрца — вялікага Сталіна.

Яны хацелі ўнесці замяшанне ў рады комуністычнай партыі, совецкага народа і, як подлыя гадзюкі, прабрацца да ўлады для таго, каб квітнеючую совецкую краіну ператварыць у калонію фашысцкіх дзяржаў.

Абвінаваўчае заключэнне раскрывае перад усім народам карціны сувязі трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра з германскай фашысцкай ахранкай (гестапо). Гутарка тут ідзе не толькі аб ідэйнай і палітычнай сувязі з фашызмам, а аб прамой арганізаванай рабоце трацкістаў і зіноўеўцаў разам з фашысцкай ахранкай, з фашысцкімі шпіёнамі і дыверсантамі.

«Правакатары вайны перапраўляюць да нас шпіёнаў і дыверсантаў. Здраднікі рабочага класа, здраднікі радзімы — трацкісты, зіноўеўцы — асабліва зручны для гэтай мэты: іх воўчая злоба падказвае ім самыя подлыя, ізуверскія прыёмы ашуканства і маскавання».

Маска сарвана да канца. Гэтыя іудушкі-здраднікі — Зіноўеў, Каменеў і інш., якія выбралі металам сваёй работы двурушніцтва і ашуканства, выкрыты да канца. Яны не толькі ідэйныя натхніцелі тэрарыстычнага акту супроць С. М. Кірава, яны прамыя арганізатары гэтых тэрарыстычных актаў.

З усіх канцоў вялікага Совецкага Саюза нясецца грозны голас, поўны нянавісці і прэзрэння да гэтых здраднікаў-забойцаў.

170-мільённы народ Совецкага Саюза ў сваіх рашэннях патрабуе ад пролетарскага суда канчатковай расправы з гэтымі бандытамі. Няма літасці гэтым злейшым ворагам народу!

Увесь совецкі народ накіроўвае свае ўзрокі, поўныя любві, да таварыша **Сталіна**. Увесь совецкі народ сталёвай сцяной акружае сваіх правадыроў.

Ахоўваць жыццё СТАЛІНА, кіраўнікоў партыі і ўрада, як зрэнку вока! — вось кліч совецкага народу, да канца адданага справе вялікай партыі Леніна—Сталіна.

Прыгавор народу караючым мечам падзе на прадажныя галовы подлых забойц

Учора, у 12 гадзін ночы, рабочыя зборачнага аддзялення завода імя Молатава сабраліся заслухаць інфармацыю пра абвінаваўчае заключэнне па справе контррэволюцыйнай банды Зіноўева, Каменева і іншых.

— Няма літасці ворагам народу, пасягаўшым на жыццё нашых любімых правадыроў, — заявіў у сваім выступленні столяр тав. Казакоў. — Трацкісцка-зіноўеўская сволач, — гаворыць ён, — хацела разам з фашыстамі надзець ярмо на нашу шыю. Але гэта ім не ўдалося і ніколі не ўдасца. Сваю любімую радзіму, сваё вясёлае жыццё, якое нам даў любімы Сталін, мы ніколі і нікому не аддамо.

У аднадушна прынятай рэзалюцыі рабочыя заявілі:

— Мы, рабочыя зборачнага аддзялення завода імя Молатава, заслухаўшы паведамленне аб абвінаваўчым заключэнні па справе трацкісцка-зіноўеўскай тэрарыстычнай банды, забіўшай нашага незабыўнага, любімага ўсім нашым совецкім народам Сергея Міронавіча Кірава і прабаваўшых ажыццявіць свае зладзейскія замыслы над нашым вялікім Сталіным і яго саратнікамі, заяўляем:

Злодзействы тройчы праклятых народам наймітаў і катаў так вялікія і так агідныя, што няма межаў нашаму гневу і нашай нянавісці да гэтых вырадкаў, ганьбячых чалавецтва сваім існаваннем. Яны пасягалі на шчасце і жыццё совецкага народу, на нашу кроўю заваяваную пролетарскую дзяржаву.

Патэнтаваныя забойцы, якія дзейнічалі па ўказанню германскіх фашыстаў, праличыліся. Іх прадажныя рукі, з якіх яшчэ не сышла кроў любімага Сергея Міронавіча Кірава, былі своечасова абясшкоджаны нашымі слаўнымі чэкістамі.

Забойцы ва ўсёй сваёй агіднай нагласці сталі перад судом народу. Мы, рабочыя, патрабуем, каб суровая рука рэволюцыйнага закону ад імя нашага гераічнага 170-мільённага народу бязлітасна пакарала страціўшых чалавечае аблічча зладзеяў.

Бязмежнай любоўю і адданасцю несакрушальнай сцяной акружыў наш мужны і бясстрашны народ вялікага Сталіна. Сталін — гэта мы, партыйныя і непартыйныя большэвікі, рабочыя і калгаснікі, вучоныя — гэта 170 мільёнаў совецкіх грамадзян самай магутнай дзяржавы ў свеце — СССР.

Пад кіраўніцтвам нашай вялікай партыі Леніна—Сталіна мы стварылі такую краіну, якой не ведала гісторыя чалавецтва. Усякі, хто пасягне на нашу сонечную краіну соцыялізма, на нашу партыю, на нашых правадыроў, будзе знішчан да шчэнту!

Няхай наш совецкі суд у сваёй рабоце ўлічыць наш голас, нашу рэволюцыйную волю, нашу нянавісць да зладзеяў. Няхай прыгавор народа караючым мечам падзе на прадажныя галовы подлых забойцаў!

15 жніўня на заводзе імя Кірава адбыўся сход, прысвечаны паведамленню пракуратуры СССР аб выкрыцці контррэволюцыйнай трацкісцка-зіноўеўскай групы. НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд сходу.
Фото С. Грына (БСФ).

НІЯКАЙ ЛІТАСЦІ ВОРАГУ!

Многія рабочыя менскага завода імя Варашылава яшчэ вечарам па радыё азнаёміліся са зместам абвінаваўчага заключэння па справе белабандытаў — трацкісцка-зіноўеўскага аб'яднанага тэрарыстычнага цэнтра.

Ноччу, у перапынку, рабочыя трэцяй змены сабраліся сказаць сваё пролетарскае слова аб гэтых фашысцкіх вырадках.

Адзін за другім выступаюць рабочыя-фрэзероўшчыкі, токары, шліфавальшчыкі, інструктары.

— Ніякай літасці ворагу, патрабуем ад пролетарскага суда самага суровага пакарання белабандытам-фашыстам!

— Гадаў, пасягаўшых на жыццё нашага любімага Сталіна, на жыццё правадыроў партыі і совецкага ўрада, змесці з твару зямлі!

— Вышэй узняць рэволюцыйную пільнасць! Уважліва праверыць свае рады, ці няма яшчэ дзе прытаіўшыхся ворагаў. Выкрыць да канца ўсё трацкісцка-зіноўеўскае атрэп'е, выпаліць яго калёным жалезам!

— Яшчэ шчыльней згуртуем рады вакол комуністычнай партыі і вялікага правадыра народаў усяго свету таварыша **Сталіна!** Будзем берагчы правадыроў партыі і совецкага ўрада, як сцяг у баі!

— У адказ на подлыя дзеянні фашыстаў-тэрарыстаў яшчэ вышэй узнімем прадукцыйнасць сваёй працы, на дзесяткі тысяч рублёў дамо краіне прадукцыі звыш плана.

Вось што аднагалосна сказалі ў сваёй рэзалюцыі рабочыя трэцяй змены завода імя Варашылава, абмеркаваўшы абвінаваўчае заключэнне па справе агентаў міжнароднага фашызма — трацкістаў-зіноўеўцаў.

Сурова пакараць агентаў фашызма

Учора ноччу рабочыя другой змены гарбарнага завода «Большэвік» сабраліся ў залу сталовай завода паслухаць абвінаваўчае заключэнне па справе контррэволюцыйнай трацкісцка-зіноўеўскай тэрарыстычнай банды — фашысцкіх вырадкаў.

Нельга падабраць слоў для таго, каб выразіць ўсю тую нянавісць і прэзрэнне рабочых завода да заядлых галаварэзаў, якія страцілі ўсякае чалавечае аблічча, да фашысцкіх вырадкаў — Троцкага, Зіноўева, Каменева, Еўдакімава і іншых ім падобных гадаў.

Стругаль першага хромавага цэха тав. **Канапацкі** выказаў агульную думку і настрой рабочых змены, калі заявіў, што мы патрабуем ад Вярхоўнага суда агарадзіць нашу соцыялістычную краіну і агарадзіць жыццё правадыроў нашай слаўнай партыі, асабліва жыццё, — розум і сэрца нашай краіны — вялікага **Сталіна**.

— Узмацненне нашай краіны,— гаворыць тав. Азаронак, — выклікае ў працоўных як нашай соцыялістычнай краіны, так і за мяжой бязмежную любоў да арганізатара вялікіх перамог соцыялізма, — да мудрага **Сталіна**.

Адказ наш ворагам можа быць толькі адзін — прымяніць самую суровую кару да ворагаў партыі і народу.

ХАЙ НАД ВАМІ ПАВІСНЕ ПРОЛЕТАРСКІ МЕЧ!

Шчаслівыя мы ўсе,
бо Сталін з намі!
Ён даў нам
ясны, роўны шлях —
Мы ў Крэмль
плылі ўсе ручайкамі,
А акіянамі
з Крэмля —
Хто з кайлам,
хто з сярпом,
хто з ромбам
Прыняўшы ясных думак
дар...
А вы?
Вы клалі
ўсюды бомбы,
Зладзюгі вы.
з-пад чорных хмар!
Над светам
віслі навальніцы...
А Сталін
рыхтаваў адказ —
Каваў ад ворагаў
граніцы
і разбіваў
няшчадна вас!
Каналы вёў
праз багну, лесам —
Наш правадыр
народных мас.
Ён будаваў
нам Дніпрогэсы
І разбіваў
няшчадна вас!
Сталёвых птушак
слаў брыгады,
далей і вышай
кожны раз...
Даваў нам шчасце,
сілу, радасць,
і разбіваў
няшчадна вас!
А вы двудушшам
абманулі,
змяіны сыкаў
ваш язык...
І Кіраў паў
тады ад кулі,
і мы стрымалі
болю крык.
А сёння сэрца,
быццам камень,
вам літасці
нідзе не меці.
Даволі, хопіць!
Хай над вамі
павісне
пролетарскі меч!
Куды вы йшлі
з шалёнай пенай?..
Мы будзем біць
няшчадна вас —
наш Сталін —
Ленін,
наш Сталін —
Энгельс,
наш Сталін —
Маркс!

ПЯТРУСЬ БРОЎКА

19 жніўня 1936 год
Менск.

Працэс трацкісцка-зіноўеўскага тэрарыстычнага цэнтра

19 жніўня ў Октябрскай зале Дома Саюзаў у 12 гадзін 10 мінут Военная калегія Вярхоўнага суда пад старшынствам армваенюрыста **В. В. Ульрыха,** у складзе членаў: корваенюрыста І. О. Матулевіча, дыўваенюрыста І. Т. Нікітчанка і запаснага члена суда дыўваенюрыста І. Т. Галякова пры сакратару-ваенюрысце першага ранга А. Ф. Каспюшка, прыступілі ў адкрытым пасяджэнні да разгляду справы Зіноўева, Каменева і іншых, абвінавачваемых у арганізацыі і падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў партыі і ўрада, г. зн. па арт. арт. 58—8, 19—58—8 і 58—11 КК РСФСР.

Абвінавачванне падтрымлівае пракурор Саюза ССР тав. А. Я. Вышынскі.

Старшынствуючы тав. Ульрых паведамляе, што ўсе абвінавачваемыя адмовіліся ад абаронцаў і што з прычыны гэтага ім даецца права самім абараняць сябе, задаваць пытанні, гаварыць абарончыя прамовы.

Пасля зачытання абвінаваўчага заключэння абвінавачваемыя Зіноўеў, Каменеў, Еўдакімаў, Бакаеў, Тэр-Ваганян, Мрачкоўскі, Дрэйцэр, Рэйнгольд, Пікель, Ольберг, Берман-Юрын, Фрыц Давід (Круглянскі), М. Лур'е і Н. Лур'е поўнасцю прызналі сябе вінаватымі ў прад'яўленым ім абвінавачванні. Абвінавачваемы І. Н. Смірноў, прызнаючы свой удзел у аб'яднаным цэнтры трацкісцка-зіноўеўскага блоку, асабістую сувязь з Троцкім, атрыманне дырэктывы Троцкага аб арганізацыі тэрору супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкай дзяржавы і палітычную адказнасць за дзейнасць аб'яднанага цэнтра, адмаўляў толькі свой асабісты ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні тэрарыстычных актаў.

Падсудны Гольцман, прызнаючы свой удзел у трацкісцка-зіноўеўскай тэрарыстычнай арганізацыі, асабістую сувязь з заграмнічным трацкісцкім цэнтрам і тое, што ён прывёз асабістую дырэктыву Троцкага аб арганізацыі тэрарыстычных актаў у СССР, адмаўляе толькі свой асабісты ўдзел у падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў.

Пасля 15-мінутнага перапынку, у 13 гадзін 45 мінут, суд прыступіў да допыту абвінавачваемых. Першымі дапытваюцца Мрачкоўскі і Еўдакімаў. У 16 гадзін 20 мінут абвяшчаецца перапынак. (БЕЛТА).

ВАЕННА-ФАШЫСЦКІ МЯЦЕЖ У ІСПАНІІ

Бамбардыроўка мяцежнікамі Сан-Себастыяна

ПАРЫЖ, 19 жніўня. (БЕЛТА). Газеты прыводзяць падрабязнасці ўчарашняй бамбардыроўкі мяцежнікамі Сан-Себастыяна і іншых пунктаў узбярэжжа. Бамбардыроўка пачалася з раніцы. Прыбыўшы ў 10 гадзін раніцы да Сан-Себастыяна крэйсер мяцежнікаў «Альмірантэ Сервера», зрабіў 7 залпаў па гораду, не прычыніўшы, аднак, сур'ёзных пашкоджанняў. У 11 гадзін раніцы «Альмірантэ Сервера» адыйшоў у мора.

Другі карабель мяцежнікаў — «Эспанья» — учора ў 9 гадзін раніцы пачаў бамбардыроўку форта Гуадалупе. У гэтым форце трымаецца рэспубліканскімі ўладамі каля 1.200 палонных і залежнікаў. Бамбардыроўка не дала ніякіх вынікаў. Крэпасная артылерыя форта ў сваю чаргу пачала бамбардыроўку пазіцый мяцежнікаў.

Рух салідарнасці з іспанскім народам пашыраецца. Усё новыя рабочыя і дэмакратычныя арганізацыі ва Францыі ўключаюцца ў збор сродкаў для аказання дапамогі іспанскаму народу, які змагаецца супроць фашысцкіх мяцежнікаў. 9 жніўня з Парыжа былі адпраўлены ў Іспанію два грузавікі з 7 тонамі прадуктаў, закупленымі рабочымі арганізацыямі. НА ЗДЫМКУ: адпраўка грузавікоў з прадуктамі з пляцу Бастыліі ў Парыжы. (С. Ф.)

МАНІФЕСТ ЦК КОМПАРТЫІ ІСПАНІІ

МАДРЫД. 19 жніўня. (БЕЛТА). Орган компартыі «Мундо обрэро» публікуе маніфест Цэнтральнага камітэта комуністычнай партыі Іспаніі. ЦК компартыі канстатуе, што лідэры мяцежнікаў прадаўжаюць супраціўляцца аднадушнай і яснай волі народу, бо разлічваюць перш за ўсё на дапамогу двух замежных дзяржаў, падняволіўшых два еўрапейскія народы, і таму, што спадзяюцца, такім чынам, дабіцца замежнай інтэрвенцыі, якая ператварыла-б Іспанію ў фашысцкую калонію, служачую інтарэсам тых, хто рыхтуе вайну супроць дэмакратычных краін і ў першую чаргу супроць СССР.

Далей у маніфесце пералічваюцца наступныя неабходныя ўмовы перамогі:

1. **Рэарганізацыя ўзброеных сіл рэспублікі.** У старой арміі панавала карупцыя (подкуп), мяцежныя генералы прадалі народ. Базу будучай народнай арміі складаюць часныя байцы і міліцыя, узнікшая для абароны рэспублікі. Да мужнасці і самаадданасці неабходна дадаць дысцыпліну, згуртаванасць і пачуццё адказнасці.

2. Неабходна **арганізаваць адсталыя элементы і ўзмацніць актыўнасць насельніцтва,** у прыватнасці жанчын. Усе боездольныя мужчыны павінны пайсці на фронт. Усе жанчыны павінны працаваць. Трэба з наймагчымай хуткасцю ператварыць грамадзянскую прамысловасць у прамысловасць ваенную.

Маніфест заклікае ўвесь народ Іспаніі, у тым ліку салдат, ашуканых правадырамі мяцежнікаў, **стварыць супроць зачыншчыкаў мецяжу нацыянальны саюз,** каб Іспанія была вялікай па сваёй культуры вольнай краінай, краінай міру, працы і росквіту.

АНТЫЎРАДАВЫЯ СЯЛЯНСКІЯ МІТЫНГІ У ПОЛЬШЧЫ

ВАРШАВА. 18 жніўня. (БЕЛТА). Антыўрадавыя настроі польскага сялянства рэзка выявіліся на масавых сялянскіх мітынгах, арганізаваных 15 жніўня апазіцыйнай сялянскай партыяй «Стронніцтво людове». На мітынгах прыняты рэзалюцыі, якія падвяргаюць рэзкай крытыцы ўрад і патрабуюць роспуску сейма і сената, а таксама вольных выбараў у парламент.

Сялянскі мітынг, які адбыўся ў той-жа дзень у Вежхаславіцах, скончыўся крывавай сутычкай сялян з паліцыяй.

ВАРШАВА. 18 жніўня. (БЕЛТА). Учора канфіскаваны ў Варшаве блізкая да нацыянал-дэмакратаў газета «Гонец варшаўскі», яўрэйская «Наш пшэглёнд» і орган кансерватыўнага крыла памешчыкаў «Час». Першыя дзве газеты канфіскаваны за артыкулы аб крывавых сутычках сялян з паліцыяй у Вежхаславіцах 15 жніўня, а апошняя за тое, што падкрэслівала папулярнасць у сялянскіх масах Вітоса, лідэра апазіцыйнай сялянскай партыі «Стронніцтво людове», які знаходзіцца ў эміграцыі.

ОТА АБ СССР

ТОКІО. 19 жніўня. (БЕЛТА). Прыводзячы падрабязнасці даклада японскага пасла ў СССР Ота на канферэнцыі міністэрства замежных спраў аб становішчы ў Совецкім Саюзе, «Асахі» піша, што, указаўшы на блізкае ажыццяўленне Совецкім Саюзам другой пяцігодкі і на яго вялікія поспехі ў гэтых адносінах, Ота заявіў:

«Развіццё совецкай прамысловасці і ўзбраенняў з'яўляецца сапраўды выдатным. Таму цяжка спадзявацца, што совецкі ўрад намеран адвесці войскі з Далёкага Ўсхода, асабліва калі ўлічыць заўвагі Варашылава па гэтаму пытанню».

— Пасля ўступлення СССР у Лігу нацый, — прадаўжаў Ота, — совецкая знешняя палітыка, асабліва ў адносінах да Еўропы, дабілася выдатных поспехаў, аб чым сведчаць пакт аб узаемнай дапамозе з Францыяй, совецка-брытанскае зблiжэнне, совецкае зблiжэнне з Румыніяй і т. д.. Паколькі совецкія дыпламатычныя манеўры ў Еўропе паспяхова завершаны, совецкая дыпламатыя ў сучасны момант накіруе свае лёза галоўным чынам у бок Японіі. Таму апошняя павінна быць гатова да гэтага».

Што датычыць совецкай прапановы аб пакце ненападу, Ота ўказаў: «Гэта пытанне можа быць разгледжана палітычна незалежна ад ваенных падрыхтаванняў і забеспячэння дзяржаўнай абароны».

АБВІНАВАЎЧАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

па справе Зіноўева Г. Е., Каменева Л. Б., Еўдакімава Г. Е., Смірнова І. Н., Бакаева І. П., Тэр-Ваганяна В. А., Мрачкоўскага С. В., Дрэйцэра А. Е., Гольцмана С., Рэйнгольда І. І., Пікеля Р. В., Ольберга В. П., Бермана-Юрына К. Б., Фрыца Давіда (Круглянскага І. І.), М. Лур'е і Н. Лур'е, абвінавачваемых у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 58-8, 19-58-8 і 58-11 КК РСФСР

15—16 студзеня 1935 года Выязной сесіяй Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда Саюза ССР у г. Ленінградзе была разгледжана справа аб падпольна-контррэвалюцыйнай групе зіноўеўцаў, іменаваўшай сябе «Маскоўскім цэнтрам», галоўнымі кіраўнікамі якой побач з другімі, асуджанымі па гэтай справе, былі **Зіноўеў Г. Е., Каменеў Л. Б., Еўдакімаў Г. Е. і Бакаеў І. П.**

Папярэднім і судовым следствам па гэтай справе было ўстаноўлена, што так званы «Маскоўскі цэнтр» на працягу раду год кіраваў контррэвалюцыйнай дзейнасцю розных падпольных груп зіноўеўцаў і ў тым ліку контррэвалюцыйнай дзейнасцю ленінградскай групы **Нікалаева—Каталынава**, зладзейскі забіўшай 1 снежня 1934 года тав. **С. М. Кірава.**

Судом устаноўлена, што так званы «Маскоўскі цэнтр», з'яўляючыся ідэйным і палітычным кіраўніком ленінградскай групы зіноўеўцаў, ведаў аб тэрарыстычных настроях гэтай групы і ўсямерна гэтыя настроі распальваў.

Гэта павінны былі прызнаць і адмаўляўшыя які-б там ні быў свой удзел у забойстве тав. С. М. Кірава абвінавачваемыя **Зіноўеў і Каменеў**, крывадушна заявіўшыя на судзе, што за забойства тав. **Кірава** яны нясуць толькі маральную і палітычную адказнасць.

Як цяпер выяснілася, паўтары гады таму назад пры расследванні справы аб забойстве тав. С. М. Кірава ў руках следчых і судовых органаў не было ўсіх даных, ускрываючых сапраўдную ролю ў белагвардзейскай тэрарыстычнай падпольнай дзейнасці зіноўеўцаў — кіраўнікоў так званага «Маскоўскага цэнтра», з аднаго боку, і кіраўнікоў трацкісцкага падполля, з другога.

На падставе новаадкрыўшыхся акалічнасцей, выясненых следчымі органамі ў 1936 годзе ў сувязі з выкрыццём раду тэрарыстычных груп трацкістаў і зіноўеўцаў, следствам устаноўлена, што асуджаныя па справе «Маскоўскага цэнтра» **Зіноўеў, Каменеў, Еўдакімаў і Бакаеў** у сапраўднасці не толькі ведалі аб тэрарыстычных настроях сваіх прыхільнікаў у Ленінградзе, але і былі прамымі арганізатарамі забойства тав. **С. М. Кірава.**

Следствам таксама ўстаноўлена, што **Зіноўеў, Каменеў, Еўдакімаў, Бакаеў** і рад іншых абвінавачваемых па гэтай справе, аб якіх будзе сказана ніжэй, былі ініцыятарамі і арганізатарамі рыхтаваўшыхся замахаў на жыццё і іншых кіраўнікоў ВКП(б) і совецкага ўрада.

Следствам роўным чынам устаноўлена, што сваю злачынную тэрарыстычную практыку зіноўеўцы праводзілі ў прамым блоку з трацкістамі і Л. Троцкім, які знаходзіцца за граніцай.

Гэтыя новаадкрыўшыеся акалічнасці з несумненнасцю ўстанаўліваюць:

1) што ў канцы 1932 года адбылося аб'яднанне трацкісцкай і зіноўеўскай груп, арганізаваўшых аб'яднаны цэнтр у складзе прыцягнутых у якасці абвінавачаных па гэтай справе **Зіноўева, Каменева, Еўдакімава, Бакаева** (ад зіноўеўцаў) і **Смірнова І. Н., Тэр-Ваганяна і Мрачкоўскага** (ад трацкістаў);

2) што асноўнай умовай аб'яднання гэтых контррэвалюцыйных груп з'явілася ўзаемнае прызнанне індывідуальнага тэрору ў адносінах да кіраўнікоў ВКП(б) і совецкага ўрада;

3) што іменна з гэтага часу (канец 1932 года) трацкісты і зіноўеўцы па прамых указаннях Л. Троцкага, атрыманых аб'яднаным цэнтрам праз спецыяльных агентаў, сканцэнтравалі ўсю сваю варожую дзейнасць супроць ВКП(б) і совецкага ўрада галоўным чынам на арганізацыі тэрору ў адносінах іх віднейшых кіраўнікоў;

4) што ў гэтых мэтах аб'яднаным цэнтрам былі арганізаваны спецыяльныя тэрарыстычныя групы, падрыхтаваўшыя рад практычных мерапрыемстваў па забойству таварышоў Сталіна, Варашылава, Кагановіча, Кірава, Орджанікідзе, Жданава, Касіора, Постышава і інш.;

5) што адной з гэтых тэрарыстычных груп, у складзе Нікалаева, Румянцава, Мандэльштама, Левіна, Каталынава і іншых, асуджаных Ваеннай калегіяй Вярхоўнага суда Саюза ССР 28—29 снежня 1934 года, было ажыццёўлена 1 снежня 1934 года па прамому ўказанню Зіноўева і Л. Троцкага і пад непасрэдным кіраўніцтвам аб'яднанага цэнтра, зладзейскае забойства тав. С. М. **Кірава.**

1. Трацкісцка-зіноўеўскі аб'яднаны тэрарыстычны цэнтр

Паказаннямі Зіноўева, Каменева, Еўдакімава, Мрачкоўскага, Бакаева і раду іншых абвінавачваемых па гэтай справе з несумненнасцю ўстаноўлена, што адзіным матывам арганізацыі трацкісцка-зіноўеўскага блоку з'явілася імкненне ва што-б там ні было захапіць уладу і што адзіным і рашаючым сродкам для гэтага была выбрана арганізацыя тэрарыстычных актаў супроць выдатнейшых кіраўнікоў партыі і ўрада.

Пазбаўленыя ўсякай апоры ў рабочым класе і працоўных народных масах СССР, разгубіўшыя ўвесь свой ідэйны багаж, не маючы ў руках ніякай палітычнай праграмы, прасякнутыя злобнай нянавісцю да соцыялістычных перамог нашай радзімы, правадыры трацкісцка-зіноўеўскага контррэвалюцыйнага блоку — **Троцкі, Зіноўеў** і **Каменеў** канчаткова скаціліся ў балота белагвардзейшчыны, злучыліся і зліліся з самымі заядлымі ворагамі совецкай улады, ператварыліся ў арганізуючую сілу паследышаў разгромленых у СССР эксплаататарскіх класаў. У роспачы і нянавісці яны прыбеглі да падлейшага сродку барацьбы з совецкім урадам і кіраўнікамі ВКП(б) — да палітычных забойстваў.

Спачатку перад тварам першых поспехаў соцыялізма ў СССР яны не трацілі надзеі на ўзнікненне труднасцей, з якімі, па іх разліках, совецкая ўлада не зможа справіцца, але бачачы потым, што гэтыя труднасці з поспехам перамагаюцца, і наша краіна выходзіць з труднасцей пераможцай, яны адкрыта паставілі стаўку на ўскладненне міжнародных адносін, на вайну і паражэнне совецкай улады.

Не бачачы для сябе спрыяючых перспектыў, яны бяруцца за зброю, арганізуюць падпольныя тэрарыстычныя групы і пускаюць у ход найбольш гнусны сродак барацьбы — тэрор.

Зараз трацкісцка - зіноўеўскія змоўшчыкі сваю барацьбу супроць ВКП(б) і совецкай улады матывуюць ужо не, быццам, няправільнай палітыкай партыі і совецкага ўрада, не тым, што, быццам, ВКП(б) і совецкая ўлада вядуць краіну да пагібелі, як хлусліва і паклёпніцкі яны сцвярджалі раней. Галоўным матывам прымянення тэрору цяпер яны лічаць поспехі будаўніцтва соцыялізма ў СССР, поспехі ў справе культурнага і эканамічнага ўздыму краіны, поспехі, якія, дэманструючы ідэйнае і палітычнае банкруцтва трацкістаў-зіноўеўцаў, яшчэ больш азлабляюць іх супроць совецкай улады і ўзмацняюць у іх імкненне адпомсціць совецкай уладзе за свой палітычны правал шляхам прымянення тэрору.

Не гледзячы на ўпартае запірацельства, абвінавачваемы Зіноўеў павінен быў пад цяжарам прад'яўленых яму следчымі органамі ўлік прызнаць, што:

«...Трацкісцка-зіноўеўскі цэнтр ставіў галоўнай сваёй задачай забойства кіраўнікоў ВКП(б) і, у першую чаргу, забойства Сталіна і Кірава». (Т. XII, л. д. 16).

Другі ўдзельнік гэтага цэнтру, абвінавачваемы Рэйнгольд на допыце ад 3 ліпеня 1936 года паказаў:

«...Галоўнае, на чым выходзіліся ўсе ўдзельнікі блоку, было... прызнанне неабходнасці кансалідацыі ўсіх сіл для аўладання партыйным кіраўніцтвам. Я павінен прызнаць, што асноўнай задачай трацкісцка - зіноўеўскага блоку было гвалтоўнае ўстраненне кіраўніцтва ВКП(б) і совецкага ўрада і, перш за ўсё, Сталіна. У канцы 1932 года цэнтр прыняў рашэнне аб арганізацыі тэрарыстычнай барацьбы супроць кіраўніцтва ВКП(б) і ўрада. Мне вядома, што трацкісцкая частка блоку атрымала дырэктыву ад Л. Д. Троцкага аб пераходзе на шлях тэрору і падрыхтоўцы замахаў супроць Сталіна». (Т. XXVII, л. д. 52).

Аб гэтым-жа з вычарпальнай паўнатою даў паказанне на допыце 23 ліпеня 1936 года і абвінавачваемы Каменеў. Абвінавачваемы Каменеў паказаў:

«...Выхад з труднасцей, перамога палітыкі ЦК ВКП(б) выклікалі ў нас новы прыліў азлаблення і нянавісці да кіраўніцтва партыі і, у першую чаргу, да Сталіна.

«...Мы, г. зн. зіноўеўскі цэнтр контррэвалюцыйнай арганізацыі, склад якога мною назван вышэй, і трацкісцкая контррэвалюцыйная арганізацыя ў асобе Смірнова, Мрачкоўскага і Тэр-Ваганяна, дагаварваліся ў 1932 годзе аб аб'яднанні абодвух, г. зн. зіноўеўскай і трацкісцкай контррэвалюцыйнай арганізацыі, для сумеснай падрыхтоўкі правядзення тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ЦК, у першую чаргу, супроць Сталіна і Кірава.

«...Галоўнае заключаецца ў тым, што і Зіноўеў і мы, — Каменеў, Еўдакімаў, Бакаеў і трацкісцкія кіраўнікі, — Смірноў, Мрачкоўскі, Тэр-Ваганян у 1932 годзе рашылі, што адзіным сродкам, пры дапамозе якога мы можам спадзявацца на прыход да ўлады, з'яўляецца арганізацыя правядзення тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б), у першую чаргу, супроць Сталіна. На гэтай іменна базе тэрарыстычнай барацьбы супроць кіраўнікоў ВКП(б) і вяліся перагаворы паміж намі і трацкістамі аб аб'яднанні». (Т. XV, л. д. 10, 12,13).

Абвінавачваемы Каменеў далей паказаў:

«...Стаўка-ж наша на непераможнасць труднасцей, якія перажывала краіна, на крызісны стан гаспадаркі, на крах гаспадарчай палітыкі партыйнага кіраўніцтва да другой паловы 1932 года ўжо была яўна біта.

Краіна пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б), перамагаючы труднасці, паспяхова ішла па шляху гаспадарчага росту. Мы гэтага не бачыць не маглі.

Здавалася-б, што мы павінны спыніць барацьбу. Аднак, логіка контррэвалюцыйнай барацьбы, голае безыдэйнае пасягацельства на ўладу павялі нас у другім напрамку. Выхад з труднасцей, перамога палітыкі ЦК ВКП(б) выклікалі ў нас новы прыліў азлаблення і нянавісці да кіраўніцтва партыі і, у першую чаргу, да Сталіна». (Т. XV, л. д. 27).

Гэта пацвердзіў і абвінавачваемы Еўдакімаў, даўшы 10 жніўня г.г. падрабязныя паказанні аб арганізацыі аб'яднанага цэнтра і яго тэрарыстычных устаноўках. На пытанне следства аб тым, на якой аснове ўзнік трацкісцка-зіноўеўскі блок, абвінавачваемы Еўдакімаў паказаў:

«... Мрачкоўскі заявіў: «Надзеі на крах палітыкі партыі трэба лічыць абрачонымі. Да гэтага часу прымяняўшыяся сродкі барацьбы не далі станоўчых рэзультатаў. Астаўся адзіны шлях барацьбы — гэта шлях гвалтоўнага ўстранення кіраўніцтва партыі і ўрада...» Бачачы, што я згодзен з ім, Мрачкоўскі, ужо без усякіх апасенняў, што ва мне ён не знойдзе падтрымання, працягваў: «Трэба ўбраць Сталіна і іншых кіраўнікоў партыі і ўрада. У гэтым галоўная задача».

Тут-жа Мрачкоўскі паведаміў мне, што трацкісты атрымалі дырэктыву ад Троцкага аб неабходнасці арганізацыі тэрарыстычных замахаў на кіраўнікоў партыі і ўрада, што Троцкі, знаходзячыся за межамі Саюза, правільна акрэслівае задачы барацьбы з кіраўніцтвам ВКП(б). Побач з гэтым, логікай барацьбы, ён сам і іншыя трацкісты прышлі к вываду, што шлях тэрору ёсць адзіны шлях барацьбы, які астаецца...

Смірноў развіваў тыя-ж погляды, як і Мрачкоўскі... У заключэнне Мрачкоўскі і Смірноў прапанавалі аб'яднаць сілы трацкістаў і зіноўеўцаў і прыступіць да стварэння законспіраваных тэрарыстычных груп для правядзення тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў партыі і ўрада». (Т. XXXVI, л. д. 10).

Аналагічныя паказанні даў і член маскоўскага тэрарыстычнага цэнтра Рэйнгольд І. І., паказаўшы наступнае:

«... З Каменевым я сустракаўся ў другой палове 1933 года, а таксама ў 1934 годзе, у яго на кватэры ў Карманіцкім завулку ў Маскве. Каменеў аналізаваў становішча, прыкладна, таксама як і Зіноўеў, прычым падмацоўваў гэтыя свае вывады аналізам эканамічнай і палітычнай абстаноўкі ў краіне. Каменеў прыходзіў к вываду, што справа ўсё-такі ідзе не да катастрофы, а да ўздыму; таму ўсе чаканні аўтаматычнага краху бязглебавы, а склаўшаеся кіраўніцтва занадта цвёрды граніт, каб разлічваць на тое, што кіраўніцтва гэта само расколецца». Адсюль Каменеў рабіў вывад, што «прыдзецца кіраўніцтва расколваць».

Каменеў не раз пытаваў Троцкага аб тым, што «ўся справа ў вярхушцы і што таму трэба зняць вярхушку».

Каменеў даказваў неабходнасць тэрарыстычнай барацьбы і, перш за ўсё, забойства Сталіна, указваючы, што гэты шлях ёсць адзіны для прыходу да ўлады. Памятаю асабліва яго цынічную заяву аб тым, што «галавы адзначаюцца тым, што яны не адрастаюць».

Каменеў прапанаваў рыхтаваць баявікоў-тэрарыстаў. Ён гаварыў, што адзначальнай асаблівасцю новага блоку ў параўнанні з ранейшым апазіцыйным блокам, з'яўляецца пераход да актыўных тэрарыстычных дзеянняў». (Том XXVII, л. д. 61).

Ён гаварыў далей:

«...Я ўжо паказваў вышэй, што ніякай новай палітычнай праграмы ў трацкісцка-зіноўеўскага аб'яднанага блоку не было. Зыходзілі са старой абвятшалай платформы, прычым ніхто з лідэраў блоку не займаўся і не цікавіўся пытаннем распрацоўкі якой-небудзь і колькі-небудзь цэльнай і звязнай палітычнай праграмы. Адзінае, што аб'ядняла ўвесь гэты рознашэрсны блок, — была ідэя тэрарыстычнай барацьбы супроць кіраўнікоў партыі і ўрада.

На справе блок з'яўляўся контррэвалюцыйнай тэрарыстычнай бандай забойц, імкнуўшыхся любымі сродкамі захапіць у свае рукі ўладу ў краіне». (Т. XXVII, л. д. 72—73).

Абвінавачваемы Смірноў І. Н. на допыце ад 5 жніўня 1936 года таксама прызнаў, што яшчэ ў 1931 годзе ў часе прабывання свайго ў Берліне ён меў сустрэчу з сынам Л. Троцкага — Седовым.

Смірноў І. Н. паказаў.

«...У працэсе нашай гутаркі Л. Седоў, аналізуючы становішча ў Совецкім Саюзе, выказаў сваю думку, што ў даных умовах толькі шлях гвалтоўнага ўстранення кіруючых асоб у ВКП(б) і совецкім урадзе можа прывесці да змены агульнага становішча ў краіне...».

«...Я прызнаю, што ўстаноўка на тэрор, як на адзіную меру, якая можа змяніць становішча ў Совецкім Саюзе, мне была вядома з гутаркі з Седовым у 1931 годзе ў Берліне, як яго асабістая ўстаноўка. Я прызнаю, што гэта ўстаноўка аб тэроры была пацверджана Л. Троцкім у 1932 годзе ў яго асабістай дырэктыве, перадананай мне праз Ю. Гавена.

Я прызнаю, што Тэр-Ваганян, які вёў з майго ведама ад імя трацкісцкай групы перагаворы з левакамі і зіноўеўцамі, у 1932 годзе заключыў з Каменевым, Зіноўевым і групай Ломінадзе блок для сумеснай барацьбы з ВКП(б) і совецкім урадам і што ў аснову гэтага блоку была пакладзена дырэктыва Л. Троцкага аб тэроры супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкай дзяржавы». (Т. XXIX, л. д. 93, 104).

Абв. Тэр-Ваганян пацвердзіў гэтыя паказанні абв. Смірнова, прызнаўшы свой удзел у аб'яднаным цэнтры таксама, як і ўдзел у ім абвінавачаных Смірнова І. Н., Мрачкоўскага, Зіноўева і Каменева.

Абв. Тэр-Ваганян прызнаў, што —

«Трацкісцкая арганізацыя, узначальваўшаяся І. Н. Смірновым, у сваёй контррэвалюцыйнай дзейнасці асабліва культывавала нянавісць і азлабленне да кіраўніцтва ВКП(б)... на гэтай базе і заснаваўся блок...» (Т. XXXVIII, л. д. 11).

Абв. Тэр-Ваганян таксама прызнаў, што, яшчэ ў 1931 г. —

«ад Троцкага Седовым была атрымана для І. Н. Смірнова і для трацкісцкага падполля ў СССР спецыяльная дырэктыва аб пераходзе на самыя актыўныя і вострыя метады барацьбы з партыяй і яе кіраўніцтвам». (Т. XXXVIII, л. д. 27).

Пацвярджаючы паказанні абв. Мрачкоўскага па гэтаму пытанню, абв. Тэр-Ваганян паказаў:

«Мрачкоўскі праў у тым, што сам трацкісцка-зіноўеўскі блок быў арганізаван сапраўды на прызнанні неабходнасці барацьбы з кіраўніцтвам партыі і ўрада метадамі тэрору». (Т. XXXVIII, л. д. 37).

Такім чынам, не пакідае ніякага сумнення, што трацкісцка-зіноўеўскі блок ператварыўся ў групу бяспрынцыпных палітычных авантурыстаў-забойцаў, якія імкнуцца да аднаго — прабрацца да ўлады, хаця-б шляхам тэрору.

Такая адзіная і вычарпальная «праграма» гэтага таварыства палітычных забойцаў.

Аб тэроры, як адзінай аснове, на якой адбылося ў 1932 годзе аб'яднанне трацкістаў і зіноўеўцаў на папярэднім следстве даў паказанне і абвінавачваемы Пікель Р. В. На допыце 23 ліпеня Пікель паказаў:

«...Па інфармацыі, якую нам зрабіў Рэйнгольд у пачатку 1934 года, аб'яднаны ўсесаюзны контррэвалюцыйны цэнтр трацкісцка-зіноўеўскага блоку рашыў намаганнямі трацкістаў і зіноўеўцаў, нанесці ВКП(б) сакрушальны ўдар шляхам раду тэрарыстычных актаў, задачай якіх было абязглавіць кіраўніцтва і захапіць уладу ў свае рукі.

Усесаюзным цэнтрам трацкісцка-зіноўеўскага блоку тады было прама пастаўлена пытанне аб неабходнасці «хірургічнага ўмяшання» (падразумяваўся тэрор) для таго, каб рашучым чынам змяніць становішча ў краіне. Для гэтай мэты цэнтр даў дырэктыву прыступіць да падбору людзей, крайне азлобленых супроць партыйнага кіраўніцтва, маючых велізарную сілу волі, здольных на правядзенне тэрарыстычных замахаў супроць правадыроў ВКП(б)». (Т. XXV, л. д. 65).

У адпаведнасці з лініяй трацкісцка-зіноўеўскага падпольнага блоку на захват улады любымі сродкамі, удзельнікі гэтага блоку шырока практыкавалі двурушніцтва, як асобы і асноўны метад сваіх адносін з партыяй і ўрадам, давёўшы гэта двурушніцтва да страшэнных размераў і ператварыўшы яго ў сістэму, якой маглі-б пазайздросціць любыя Азефы і Маліноўскія, любая ахранка з усімі яе шпіёнамі, правакатарамі і дыверсантамі.

Адной з важнейшых задач трацкісцка-зіноўеўскага блоку было ўсяляк утаіць, замаскаваць сваю контррэвалюцыйную дзейнасць і арганізацыю тэрарыстычных актаў.

Па гэтаму поваду абвінавачваемы Рэйнгольд паказаў:

«...У 1933—1934 годзе Зіноўеў у сябе на кватэры з вока на вока гаварыў мне наступнае: «...Галоўная практычная задача — пабудаваць тэрарыстычную работу настолькі канспіратыўна, каб ніякім чынам сябе не скампраметаваць...».

«...На следстве галоўнае — гэта ўпарта адмаўляць якую-небудзь сувязь з арганізацыяй. Пры абвінавачванні ў тэрарыстычнай дзейнасці катэгарычным чынам адмаўляць гэта, аргументуючы тым, што тэрор не сумяшчальны з поглядамі «бальшавікоў—марксістаў». (Т. XXVII, л. д. 110, 112).

Аналагічныя ўказанні даваў і Л. Троцкі, рэкамендуючы ў выпадку правядзення тэрарыстычных актаў адмяжоўвацца ад іх і «заняць пазіцыю, аналагічную занятай у свой час эсэраўскім ЦК у адносінах да пані Каплан, якая страляла ў В. І. Леніна».

Аб'яднаны цэнтр прыбягаў да глыбокай канспірацыі і старанкай маскіроўкі сваёй тэрарыстычнай дзейнасці таксама яшчэ і таму, што ў яго задачы ўваходзіла ашукаць пільнасць рабочага класа і працоўных мас. Аб'яднаны цэнтр, рыхтуючы забойства таварыша Сталіна і іншых кіраўнікоў ВКП(б), адначасова імкнуўся ўсімі сродкамі засведчыць сваю лаяльнасць і нават адданасць партыі і совецкай уладзе, сваё раскаянне ў ранейшых памылках і гатоўнасць сумленна служыць пралетарскай рэвалюцыі. Кіраўнікі аб'яднанага цэнтра разлічвалі на тое, што, будучы «даравенымі», яны, учыніўшы забойства таварыша Сталіна, здолеюць сваё «дараванне» скарыстаць для прыходу да ўлады.

Па гэтаму поваду абвінавачваемы Рэйнгольд паказаў:

«... Лічылі, — я гавару аб кіраўніках трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра, — што той факт, што яшчэ пры жыцці Сталіна мы былі дараваны, нам аказана было давер'е, — забяспечыць прыбліжэнне наша да кіраўніцтва і ўлады, а ўслед за тым, пасля прыходу да ўлады Зіноўева, Каменева і іх аднадумцаў, яны забяспечаць зварот да кіраўніцтва і ўлады і Троцкага». (Т. XXVII, л. д. 168 аб.).

Аб гэтым-жа на следстве паказаў і абвінавачваемы Каменеў:

«...Гэта пытанне намі абмяркоўвалася неаднаразова. Намі былі намечаны і прадвызначаны два варыянты прыходу лідэраў трацкісцка-зіноўеўскага блоку да ўлады.

Першы, які здаваўся нам найбольш рэальным, варыянт заключаўся ў тым, што, пасля правядзення тэрарыстычнага акта над Сталіным, у кіраўніцтве партыі і ўрада адбудзецца замяшанне, і з намі, лідэрамі зіноўеўскага блоку, у першую чаргу з Зіноўевым, Каменевым і Троцкім, уступяць у перагаворы.

Мы зыходзілі з таго, што ў гэтых перагаворах я і Зіноўеў зоймем у партыі і краіне главенствуючае становішча, бо і пры Сталіне мы сваёй двурушніцкай палітыкай дабіліся ўсё-ж таго, што партыя даравала нам нашы памылкі і вярнула нас у свае рады, а ўдзел наш — мяне, Зіноўева і Троцкага — у тэрарыстычных актах застанецца тайнай для партыі і краіны.

Другі варыянт захвату ўлады, які здаваўся нам менш надзейным, заключаўся ў тым, што пасля правядзення тэрарыстычнага акта над Сталіным створыцца няўпэўненасць і дэзарганізаванасць у кіраўніцтве партыі і краіны.

Кіраўнікам трацкісцка-зіноўеўскага блоку ўдасца скарыстаць замяшанне і прымусіць кіраўнікоў партыі, якія засталіся, дапусціць нас да ўлады, або прымусіць іх уступіць нам свае месца.

З'яўленне Троцкага і актыўны яго ўдзел у барацьбе за захват улады меркавалася, як само сабой зразумелае». (Т. XV, л. д. 33—34).

На шлях тэрору аб'яднаны трацкісцка-зіноўеўскі цэнтр стаў пад непасрэдным уплывам Л. Д. Троцкага, які асабіста даў членам аб'яднанага цэнтра рад адпаведных вусных і пісьмовых дырэктыў.

На допыце 20 ліпеня 1936 года абвінавачваемы Мрачкоўскі С. В. паказаў:

«...Лінія на тэрор намі, трацкістамі, была ўзята яшчэ задоўга да стварэння блока з Зіноўевым, Каменевым. У 1931 г., калі І. Н. Смірноў быў у Берліне і звязаўся з Троцкім Л., ад апошняга былі атрыманы дырэктывы прыступіць да арганізацыі баявых груп трацкістаў». (Т. XVIII, л. д. 40, 41).

Той-жа Мрачкоўскі паказаў:

«...Па дырэктыве Л. Троцкага, атрыманай у 1930 годзе І. Н. Смірновым, мы павінны былі забіць Сталіна, Варашылава, Кагановіча. У першую чаргу намячаўся Сталін», (Т. XVIII, л. д. 42).

Аб адносінах Троцкага да стварэння аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага блоку і пераходу да тэрарыстычных метадаў барацьбы абвінавачваемы Мрачкоўскі паказаў наступнае:

«...У сярэдзіне 1932 года І. Н. Смірноў паставіў перад нашай кіруючай тройкай пытанне аб неабходнасці аб'яднання нашай арганізацыі з групамі Зіноўева—Каменева і Шацкіна—Ломінадзе... Тады-ж было вырашана зрабіць запрос па гэтай справе ў Троцкага Л. і атрымаць ад яго ўказанні. Троцкі Л. адказаў згодай на стварэнне блоку пры ўмове прыняцця аб'ядноўчыміся ў блок групамі пытання аб неабходнасці прымусовага ўстранення правадыроў ВКП(б) і, у першую чаргу, Сталіна».

(Т. XVIII, л. д. 44, 45).

Гэтыя паказанні Мрачкоўскага поўнасцю пацвердзіў абвінавачваемы Дрэйцэр, паказаўшы на допыце:

«...Па прамой дырэктыве Троцкага наш усесаюзны цэнтр трацкісцка-зіноўеўскага блоку павінен быў падрыхтаваць і зрабіць забойства Сталіна і Варашылава з мэтай абязглавіць кіраўніцтва ВКП(б) і Чырвонай Арміі».

(Т. X, л. д. 99).

Абвінавачваемы Дрэйцэр асабіста ў 1934 годзе атрымаў пісьмовую дырэктыву Троцкага праз сына Л. Троцкага — Седова аб падрыхтоўцы і правядзенні тэрарыстычнага акта супроць таварыша Сталіна. Гэта пісьмо было напісана асабіста Троцкім. Паводле паказанняў Дрэйцэра, пісьмо было наступнага зместу:

«...Дарагі друг! Перадайце, што на сёнешні дзень перад намі стаяць наступныя асноўныя задачы:

1) убраць Сталіна і Варашылава;

2) разгарнуць работу па арганізацыі ячэек у арміі;

3) у выпадку вайны скарыстаць усякія няўдачы і замяшанне для захвату кіраўніцтва».

«Пісьмо заканчвалася ўказаннем, — паказаў абвінавачваемы Дрэйцэр, — інфармаваць Троцкага аб ходзе работы па выкананню ўказаных дырэктыў. Павінен дадаць, што гэтыя ўказанні Троцкага поўнасцю пацвярджалі дырэктывы, атрыманыя мною ў маі 1934 года ад Мрачкоўскага».

(Т. X, л. д. 102, 103).

Гэта пісьмо было адрасавана Троцкім асабіста Дрэйцэру, як аднаму з найбольш адданых яму людзей, выконваўшаму адзін час абавязкі начальніка яго асабістай аховы.

Гэта пісьмо Дрэйцэр перадаў Мрачкоўскаму, якім, паводле паказанняў Дрэйцэра і самога Мрачкоўскага, яно і было ўпаследку ў канспіратыўных мэтах знішчана.

Апрача ўказанага вышэй пісьма Троцкі перадаў трацкісцка-зіноўеўскаму цэнтру яшчэ рад вусных і пісьмовых дырэктыў аб тэроры. У прыватнасці, адну з такіх дырэктыў ён перадаў пры асабістай сустрэчы абвінавачваемаму Гольцману, які з'яўляўся сувязістам паміж Л. Троцкім і трацкісцка-зіноўеўскім цэнтрам.

Следствам устаноўлена, што пасля разгрому ў сувязі з забойствам таварыша Кірава трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра Л. Троцкі, узяўшы асабіста на сябе кіраўніцтва тэрарыстычнай дзейнасцю ў СССР, стаў узмоцнена фарсіраваць арганізацыю забойства таварышоў Сталіна і Варашылава. У гэтых мэтах ён прымае рад мер па аднаўленню тэрарыстычных груп у СССР і актывізацыі іх дзейнасці, перакідваючы для гэтага з-за граніцы ў СССР сваіх правераных агентаў і скарыстоўваючы, апрача таго, у гэтых-жа мэтах прыязджаючых з СССР за граніцу, пад выглядам службовых камандыровак, членаў падпольных трацкісцкіх арганізацый.

Следствам устаноўлена, што ў якасці такіх агентаў з Берліна ў Маскву ў розны час былі перакінуты абвінавачваемыя В. Ольберг, Берман-Юрын, Фрыц Давід (Круглянскі), Майсей Лур'е, Натан Лур'е і некаторыя іншыя, атрымаўшыя непасрэдна ад Л. Д. Троцкага і яго сына Седова (Л. Л. Троцкага) заданні ў што-б там ні было арганізаваць забойствы тт. Сталіна, Варашылава, Кагановіча і іншых кіраўнікоў партыі.

Адзін з трацкісцкіх агентаў — В. Ольберг, прыбыўшы ў СССР па пашпарту падданага рэспублікі Гондурас, будучы арыштаваны, прыцягнуты да следства, паказаў:

«...Актыўнай трацкісцкай дзейнасцю, як я ўжо паказаў, я пачаў займацца з пачатку 1930 года. Апрача пералічаных мною асоб, я быў асабіста звязаны з Троцкім і яго сынам Львом Седовым, выконваў рад персанальных даручэнняў Троцкага па лініі трацкісцкай арганізацыі і з'яўляўся яго эмісарам у Германіі. Як эмісар Троцкага ў Германіі, я вёў работу як унутры трацкісцкай арганізацыі ў Берліне, так і па нелегальнай сувязі з Совецкім Саюзам. Сувязь з Совецкім Саюзам я ажыццяўляў па адрасах і яўках, якія мне даваў Леў Седоў». (Т. XXI, л. д. 24).

В. Ольберг прызнаў, што ён нелегальна прыехаў у СССР з мэтай вядзення трацкісцкай контррэвалюцыйнай работы і арганізацыі тэрарыстычнага акта над таварышам Сталіным.

На допыце 21 лютага г.г. Ольберг заявіў, што ў час аднаго са спатканняў з сынам Л. Троцкага — Седовым, апошні паказаў яму пісьмо Троцкага, у якім Троцкі прапанаваў камандыраваць Ольберга з групай нямецкіх трацкістаў у Совецкі Саюз для падрыхтоўкі і арганізацыі забойства Сталіна.

«...У гэтым пісьме, — паказаў далей В. Ольберг, — Троцкі пісаў Седову, што ён поўнасцю згодзен з высунутай ім маёй кандыдатурай на паездку ў Совецкі Саюз. Троцкі пісаў, што ён лічыць мяне абсалютна падыходзячым чалавекам, на якога можна поўнасцю пакласціся ў такой вострай справе».

Да гэтага Ольберг дадаў:

«Седоў мне заявіў, што я павінен любымі шляхамі ўтоіць ролю Троцкага ў арганізацыі тэрарыстычнага акта над Сталіным і, што нават, калі я буду арыштаваны пры абстаноўцы, дзе мая роля, як тэрарыста, будзе зусім відавочна, я павінен утоіць, што я трацкіст і выконваю тэрарыстычны акт па заданню Троцкага». (Т. XXI, л. д. 77, 78).

Як устаноўлена следствам, В. Ольберг прыбыў у СССР па пашпарту падданага рэспублікі Гондурас, атрыманаму пры дапамозе нямецкай тайнай паліцыі (гестапо).

Па гэтаму поваду на допросе В. Ольберга ў пракуратуры Саюза апошні паказаў:

«...Седоў абяцаў дапамагчы дастаць пашпарт, каб зноў вярнуцца ў СССР. Але мне ўдалося дастаць пашпарт праз свайго малодшага брата Пауля Ольберга. Дзякуючы сваім сувязям з германскай паліцыяй і яе агентам у Празе Тукалеўскім В., я атрымаў пашпарт грамадзяніна рэспублікі Гондурас за хабар. Грошы за пашпарт — 13 тысяч чэхаславацкіх крон — я атрымаў ад Седова, вярней ад трацкісцкай арганізацыі па даручэнню Седова». (Т. XXI, л. д. 262).

Будучы перадапытан па поваду сваёй сувязі з гестапо В. Ольберг 31 ліпеня г.г. паказаў:

«Пацвярджаючы таксама паказанне ад 9 мая г.г., падкрэсліваю, што мая сувязь з гестапо зусім не была выключэннем, каб аб гэтай сувязі можна было гаварыць, як аб якімсьці грэхападзенні асобнага трацкіста. Гэта была лінія трацкістаў у адпаведнасці з дырэктывай Л. Троцкага, дадзенай праз Седова. Сувязь ішла па лініі арганізацыі ў СССР тэрору супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкага ўрада».

(Працяг на 3 стар.)

Линейная калибровочная машина LRT-BE-4-V2

ПРАЦЯГ АБВІНАВАЎЧАГА ЗАКЛЮЧЭННЯ

па справе Зіноўева Г. Е., Каменева Л. Б., Еўдакімава Г. Е., Смірнова І. Н., Бакаева І. П., Тэр-Ваганяна В. А., Мрачкоўскага С. В., Дрэйцэра А. Е., Гольцмана С., Рэйнгольда І. І., Пікеля Р. В., Ольберга В. П., Бермана-Юрына К. Б., Фрыца Давіда (Круглянскага І. І.), М. Лур'е і Н. Лур'е, абвінавачваемых у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 58-8, 19-58-8 і 58-11 КК РСФСР

«...Я некалькі разоў сустракаўся з відным чыноўнікам гестапо, прозвішча якога мне названа не было, а я не лічыў прыстойным гэтым цікавіцца. З гэтым чыноўнікам я гутарыў аб сваім першым падарожжы ў Маскву і аб сваіх планах аб падрыхтоўцы тэракту. Гэты чыноўнік ведаў аб маім браце, як аб агенце гестапо, да якога ён і рэкамендаваў у выпадку неабходнасці звяртацца за садзейнічаннем».

(Т. XXI, л.д. 263-ОБ-264).

Гэта паказанне В. Ольберга поўнасцю пацвердзіў і арыштаваны па другой справе яго брат Пауль Ольберг, які таксама з'яўляецца агентам германскай тайнай паліцыі. Менавіта ён, Пауль Ольберг, звязаў свайго брата В. Ольберга, як яны абодва па гэтаму паказваюць, з гестапо, аказаў В. Ольбергу садзейнічанне ў атрыманні з гестапо пашпарта грамадзяніна рэспублікі Гондурас, які, пашпарт, і прыкладзен да гэтай справы ў якасці рэчавага доказу.

Пауль Ольберг таксама пацвердзіў, што паездка ў СССР В. Ольберга была арганізавана з тэрарыстычнымі мэтамі.

«...Валенцін Ольберг мне паведаміў, — заявіў Пауль Ольберг на допыце 16- мая г.г., — што супрацоўнікам германскай тайнай паліцыі яму было заяўлена, што ўсім асобам, якія ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы і правядзенні тэрарыстычнага акту будзе прадастаўлен прытулак у Германіі».

(Т. XXIV, л.д. 231).

Другі трацкісцкі агент, перакінуты ў СССР з тэрарыстычнымі заданнямі, — Берман-Юрын паказаў:

«...Мая асабістая роля заключалася ў тым, што прыбыў у СССР, як асобна давераная асоба Льва Давыдавіча Троцкага са спецыяльнымі заданнямі і дырэктывамі ад яго».

(Т. IV, л. д. 30).

Як устаноўлена следствам, гэтыя «спецыяльныя заданні і дырэктывы» заключаліся ў арганізацыі забойства таварыша Сталіна. Гэта прызнаў абвінавачваемы Берман-Юрын, які паказаў, што сустрэўшыся ў Капенгагене з Л. Троцкім, ён атрымаў ад Троцкага ўказанне аб неабходнасці забойства таварыша Сталіна.

«...У гэтай гутарцы, — паказаў абвінавачваемы Берман-Юрын, — Троцкі адкрыта заявіў мне, што ў барацьбе супроць Сталіна нельга спыняцца перад крайнімі мерамі і што Сталін павінен быць фізічна знішчан».

(Т. IV, л. д. 36).

«Троцкі падкрэсліў, што замах павінен быць падрыхтаван надзвычай дакладна і ўважліва, прыўрочан да якой-небудзь вялікай палітычнай падзеі міжнароднага значэння; лепш за ўсё, калі прадаставіцца выпадак прыстасаваць замах да якога-небудзь пленума Комінтэрна, або кангрэса. Троцкі ўказаў, што такі тэрарыстычны акт на кангрэсе або на пленуме адразу прыдасць гэтаму акту характар міжнароднай палітычнай падзеі, узварушыць масы далёка за межамі СССР і выклікае магутны рух.

Троцкі сказаў мне, што гэты тэрарыстычны акт супроць Сталіна не павінен быць зроблен канспіратыўна, у цішы, што яго забойства павінна быць зроблена публічна, перад міжнародным форумам».

(Т. IV, л. д. 38, 39).

Адначасова з Берманам-Юрыным Л. Троцкім быў перакінут у СССР для падрыхтоўкі тэрарыстычных актаў і абвінавачваемы Фрыц Давід (Круглянскі І. І.).

Фрыц Давід (Круглянскі І. І.) увосень 1932 года таксама меў сустрэчу з Л. Троцкім, наладжаную яму Седовым. У гутарцы з ім Троцкі прапанаваў Фрыцу Давіду (Круглянскаму І. І.) узяць на сябе, як ён выказаўся, «гістарычную місію» — забіць Сталіна. Фрыц Давід (Круглянскі І. І.) паказаў:

«...Прапанаваўшы мне паехаць у СССР для забойства Сталіна. Троцкі рэкамендаваў у мэтах канспірацыі не падтрымліваць адкрытых сувязей з трацкістамі і заставацца знешне на пазіцыях ЦК КПГ.

Гэта гутарка з Троцкім адбывалася ў лістападзе 1932 года, і я прыняў яго прапанову забіць Сталіна». (Т. VIII, л. д. 73).

Берман-Юрын, прыбыўшы ў СССР, знайшоў Фрыца Давіда па яўцы, дадзенай яму Седовым. Фрыц Давід (Круглянскі І. І.) і Берман-Юрын рашылі ажыццявіць забойства таварыша Сталіна на VII кангрэсе Комінтэрна. Аднак, гэта ім не ўдалося прывесці ў выкананне ў звязку з тым, што Берман-Юрын не змог пранікнуць на кангрэс, а Фрыц Давід (Круглянскі І. І.), хадзя і пранік на кангрэс, не змог ажыццявіць свайго злачыннага намеру, бо сядзеў далёка ад прэзідыума і не меў ніякай магчымасці наблізіцца да тав. Сталіна.

Як прызналі на следстве абодва абвінавачваемыя, на VII-м кангрэсе Фрыц Давід (Круглянскі І. І.) павінен быў страляць у тав. Сталіна з браўнінга, які ён атрымаў ад Бермана-Юрына.

(Т. VIII, л.д. 77).

Следствам таксама ўстаноўлена, што тэрарыстычная група, якая ўзначальвалася перакінутым Л. Троцкім з-за граніцы яго агентам Майсеем Лур'е, была фактычна арганізавана актыўным германскім фашыстам Францам Вайцам, прадстаўніком Гімлера, які з'яўлялся ў той час кіраўніком ахоўных фашысцкіх атрадаў, а зараз з'яўляецца кіраўніком германскай ахранкі (гестапо).

Па гэтаму поваду М. Лур'е на допыце ад 21 ліпеня г.г. паказаў:

«Натан Лур'е адказаў, што ён як і раней, так і зараз, з'яўляецца перакананым трацкістам і паведаміў, што з красавіка 1932 года тут, у Маскве, арганізавана колькасна невялікая, але вытрыманая па свайму складу тэрарыстычная група...».

«...На маё пытанне, па чыёй дырэктыве і па чыёй ініцыятыве арганізавана гэта баявая група, Н. Лур'е адказаў, што баявая група была створана нейкім Францам Вайцам...».

«...На маё пытанне, хто такі Франц Вайц, Н. Лур'е, спачатку вельмі неахвотна, даў мне наступны адказ: Франц Вайц з'яўляецца актыўным членам нацыянал-соцыялісцкай партыі ў Германіі і даверанай асобай Гімлера (цяперашні кіраўнік гестапо ў Германіі), Гімлер тады з'яўляўся кіраўніком «СС» — чорных ахраннікаў...»

«...Асноўнай задачай групы,— паводле слоў Вайца, — з'яўлялася падрыхтоўка тэрарыстычных актаў супроць Сталіна, Кагановіча, Варашылава і Орджанікідзе». (Т. XXXII, л. д. 243, 244).

Аб гэтым паведамленні Н. Лур'е абв. М. Лур'е падрабязна інфармаваў Зіноўева, жадаючы высніць адносіны Зіноўева да сувязі з фашыстамі і нямецкай ахранкай.

Выслухаўшы паведамленне М. Лур'е, Зіноўеў адказаў:

«Што-ж вас тут здзіўляе? Вы-ж гісторык, Майсей Ільіч, вы ведаеце справу Ласаля з Бісмаркам, калі Ласаль хацеў скарыстаць Бісмарка ў інтарэсах рэвалюцыі».

«...Гэтай гістарычнай паралеллю — дадаў М. Лур'е — Зіноўеў хацеў пераканаць у магчымасці і неабходнасці скарыстання саюза з соцыял-нацыяналістамі ў барацьбе супроць ВКП(б) і совецкага ўрада». (Т. XXXII, л. д. 252).

Паказанні М. Лур'е поўнасцю пацвердзіў Н. Лур'е, паказаўшы на допыце ад 21 ліпеня:

«Я павінен прызнаць, што баявая тэрарыстычная група, якая ўзначальвалася з восені 1932 года і да канца 1933 года актыўна падрыхтоўвала тэрарыстычны акт над наркомам абароны Варашылавым...»

«...Гэта заданне атрымаў ад германскага інжынера-архітэктара, члена нацыянал-соцыялісцкай партыі Германіі Вайца Франца, прадстаўніка Гімлера, цяперашняга кіраўніка гестапо».

«...У жніўні 1932 года, ад'язджаючы ў водпуск у Германію, Франц Вайц усклаў на мяне кіраўніцтва баявой тэрарыстычнай групай і паставіў перада мной задачу падрыхтаваць і правесці тэрарыстычныя акты над Сталіным, Кагановічам і Варашылавым». (Т. XXXIII, л. д. 141, 142).

Такім чынам абвінавачваемыя М. Лур'е і Н Лур'е, уступіўшы ў непасрэдную арганізацыйную сувязь з нямецкімі фашыстамі і нямецкай ахранкай, здрадзілі інтарэсам совецкай дзяржавы, здрадзілі радзіме.

Нарэшце ўстаноўленыя следствам акалічнасці паказваюць, што кіраўнікі трацкісцка-зіноўеўскага блоку— Л. Троцкі, Зіноўеў, Каменеў і іншыя — у сваёй барацьбе супроць совецкай дзяржавы палі да таго, што ў сваіх норавах аказаліся больш прэзрэннымі, чым самыя закаранелыя банды крымінальных злачынцаў. Арганізуючы тэрарыстычныя акты супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкай дзяржавы, кіраўнікі аб'яднанага цэнтра адначасова падрыхтоўвалі знішчэнне сваіх уласных агентаў — тэрарыстаў у мэтах канчатковага знішчэння ўсякіх слядоў зробленых імі злачынстваў.

Па гэтаму поваду абвінавачваемы Рэйнгольд паказаў наступнае:

«Зіноўеў і Каменеў не выключалі таго, што ў распараджэнні АДПУ ёсць ніці дзяржаўнай змовы, якая імі падрыхтоўвалася. Таму яны лічылі важнейшай задачай знішчэнне якіх-бы там ні было слядоў зробленых злачынстваў. З гэтай мэтай меркавалася назначыць Бакаева старшынёй АДПУ. На яго ўскладалася задача фізічнага знішчэння як непасрэдных выканаўцаў тэрарыстычных актаў над Сталіным і Кіравым, так і тых работнікаў АДПУ, якія маглі-б трымаць у сваіх руках ніці зробленых злачынстваў». (Т. XXVII, л. д. 163, 164).

II. Аб'яднаны трацкісцка-зіноўеўскі цэнтр і забойства таварыша С. М. Кірава

Ужо па справе Нікалаева, Румянцава, Каталынава і іншых, расстраляных па прыгавору Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда Саюза ССР па абвінавачванню ў забойстве 1 снежня 1934 года тав. С. М. Кірава, была ўстаноўлена непасрэдная сувязь зрабіўшай гэта забойства ленінградскай групы зіноўеўцаў з абвінавачваемымі Зіноўевым, Каменевым і Бакаевым, асуджанымі раней па справе так званага «маскоўскага цэнтра».

У сучасны момант следства мае даныя, з несумненнасцю ўстанавіўшыя, што забойства тав. С. М. Кірава было зроблена па рашэнню аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра.

Гэту акалічнасць на папярэднім следстве прызналі большасць актыўных удзельнікаў розных тэрарыстычных трацкісцка-зіноўеўскіх груп і ў тым ліку абвінавачваемыя Зіноўеў, Каменеў, Еўдакімаў, Бакаеў, Мрачкоўскі і іншыя.

Абвінавачваемы Еўдакімаў поўнасцю гэта пацвердзіў, заявіўшы на допыце 10 жніўня г. г. наступнае:

«...На судовым працэсе па справе забойства Кірава я— Еўдакімаў, Зіноўеў, Каменеў, Бакаеў, Герцік і іншыя ашукалі органы ўлады і суд, утоіўшы, што забойства Кірава было падрыхтавана і ажыццёўлена намі—удзельнікамі трацкісцка-зіноўеўскага блоку.

Забойства Кірава было ажыццёўлена ленінградскім тэрарыстычным цэнтрам па прамой дырэктыве аб'яднанага цэнтра трацкісцка-зіноўеўскага блоку». (Т. XXXVI, л. д. 6).

«...У 1934 годзе Зіноўеў, дзейнічаючы ад імя трацкісцка-зіноўеўскай арганізацыі, даў прамую дырэктыву Бакаеву арганізаваць забойства Кірава.

У прыняцці рашэння аб забойстве Кірава прымалі ўдзел, апрача Зіноўева, Каменеў, я — Еўдакімаў, Бакаеў, а таксама і прадстаўнікі трацкістаў у асобе Мрачкоўскага і Тэр-Ваганяна. Бакаеў з мэтай падрыхтоўкі забойства, выехаў увосень 1934 года ў Ленінград, звязаўся там з актыўнымі ўдзельнікамі нашай арганізацыі: Каталынавым, Левіным, Румянцэвым, Мандэльштамам і Мяснікóвым, складаўшымі так званы ленінградскі тэрарыстычны цэнтр. Пры ленінградскім цэнтры была актыўная група тэрарыстаў, якая непасрэдна вяла падрыхтоўку забойства Кірава», (Т. XXXVI, л. д. 6).

Пасля ўпартага запірацельства абвінавачваемы Зіноўеў, уліčоны радам паказанняў іншых абвінавачваемых, павінен быў прызнаць, што яшчэ ў 1932 годзе аб'яднаным трацкісцка-зіноўеўскім цэнтрам было прынята рашэнне аб арганізацыі тэрарыстычных актаў над тав. Сталіным у Маскве і тав. Кіравым у Ленінградзе.

«Увосень 1932 года, — паказаў абвінавачваемы Зіноўеў, — на маёй дачы ў Ільінскім, у прысутнасці Каменева, Бакаева, Еўдакімава і Карэва, мною даручана было Бакаеву падрыхтаваць тэрарыстычны акт над Сталіным, а Карэву — над Кіравым». (Т. XII, л. д. 36).

Абвінавачваемы Зіноўеў таксама паказаў:

«У 1934 годзе, месяца дакладна не памятаю, у сярэдзіне года, мне Еўдакімаў расказваў аб адной з паездак Герціка ў Ленінград, у часе якой Герцік звязаўся з Каталынавым, прычым у рэзультаце гэтай сустрэчы Каталынаў заявіў Герціку, што ён прымае непасрэдны ўдзел у падрыхтоўцы забойства Кірава». (Т. XII, л. д. 37, 38).

Аб гэтым паказаў таксама абвінавачваемы Каменеў, пацвердзіўшы факт нарады ў Ільінскім, на якой было вырашана ажыццявіць тэрарыстычныя акты супроць тт. Сталіна і Кірава. Абвінавачваемы Каменеў паказаў;:

«Вымушан прызнаць, што да нарады ў Ільінскім Зіноўеў паведаміў мне аб намячаўшыхся рашэннях цэнтра трацкісцка-зіноўеўскага блоку аб падрыхтоўцы тэрарыстычных актаў супроць Сталіна і Кірава, пры гэтым ён мне заявіў, што на гэтым рашэнні катэгарычна настойваюць прадстаўнікі трацкістаў у цэнтры блоку— Смірноў, Мрачкоўскі і Ваганян, што ў іх ёсць прамая дырэктыва па гэтаму поваду ад Троцкага і што яны патрабуюць практычнага пераходу да гэтага мерапрыемства ў ажыццяўленні тых пачаткаў, якія былі пакладзены ў аснову блоку». Т. XV, л. д. 15, 16).

Да гэтага абвінавачваемы Каменеў дадаў:

«Я да гэтага рашэння далучыўся, бо цалкам яго падзяляў». (Т. XV, л. д. 16).

Як устаноўлена следствам, практычнае ажыццяўленне плана арганізацыі забойства таварыша Кірава было ўскладзена аб'яднаным цэнтрам на члена гэтага цэнтра І. П. Бакаева.

Аб гэтым прама паказвае абвінавачваемы Зіноўеў, прызнаўшы, што менавіта Бакаеву ад імя аб'яднанага цэнтра, ім, Зіноўевым, была даручана арганізацыя тэрарыстычных актаў над таварышам Сталіным у Маскве і таварышам Кіравым у Ленінградзе. (Т. XII, л. д. 36).

Аб ролі Зіноўева, Бакаева і ўсяго аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра ў справе забойства тав. С. М. Кірава падрабязна паказаў абвінавачваемы Рэйнгольд, які заявіў наступнае:

«Асабіста ад Зіноўева мне вядома, што забойства Кірава ў Ленінградзе падрыхтоўвалася па яго прамой дырэктыве і дырэктыве цэнтра трацкісцка-зіноўеўскага блоку. Пры гэтай гутарцы з Зіноўевым, меўшай месца ў жніўні 1934 года на яго кватэры, ён, як я ўжо паказаў, папракнуў маскоўскую баявую арганізацыю ў павольнасці і слабой актыўнасці.

Матывуючы неабходнасць правядзення тэрарыстычнага акту супроць Кірава, Зіноўеў гаварыў, што Кірава трэба фізічна знішчыць, як бліжэйшага памочніка Сталіна. Ён дадаў пры гэтым, што, «мала ссекчы дуб, трэба ссекчы ўсе маладыя паддубкі, якія каля гэтага дуба растуць». Неабходнасць забойства Кірава Зіноўеў матываваў таксама тым, што Кіраў з'яўляецца кіраўніком ленінградскай арганізацыі і асабіста адказны за разгром апазіцыі ў Ленінградзе.

Як я ўжо паказаў, кіраўніцтва ленінградскай баявой арганізацыяй непасрэдна ажыццяўлялася Бакаевым. Арганізацыйную сувязь з гэтай арганізацыяй трымаў таксама Файвіловіч». (Т. XXVII, л. д. 70).

Абвінавачваемы Бакаеў, які ўпарта запіраўся ў пытанні аб сваім удзеле ў арганізацыі забойства таварыша Кірава, пад цяжарам прад'яўленых яму ўлік, паказаў:

«Я прызнаю, што мне асабіста Зіноўеў даручыў арганізаваць забойства Сталіна ў Маскве, а Карэву — забойства Кірава ў Ленінградзе. Я прапанаваў Карэву для гэтай мэты ўстанавіць кантакт у Ленінградзе з удзельнікамі арганізацыі Владзімірам Левіным і Анішэвым, а Зіноўеў у сваю чаргу прапанаваў мне звязаць Карэва ў Ленінградзе таксама з Румянцэвым». (Т. I, л. д. 89).

Аб ролі Бакаева, як аднаго з галоўных арганізатараў забойства тав. Кірава, паказаў таксама арыштаваны па другой справе Н. А. Карэў. На допыце 5 ліпеня 1936 г. Карэў Н. А. заявіў:

«Зіноўеў сказаў, што падрыхтоўка тэрарыстычных актаў над Сталіным і Кіравым даручана Бакаеву, які павінен скарыстаць для гэтай мэты свае сувязі з зіноўеўскімі групамі ў Ленінградзе і Маскве». (Т. III, л. д. 11).

Да гэтага Карэў дадаў:

«У гутарцы з Бакаевым я даведаўся, што апошні намераў скарыстаць для арганізацыі тэрарыстычнага акту над Кіравым існуючыя ў Ленінградзе, звязаныя з ім, Бакаевым, зіноўеўскія групы Румянцава і Каталынава». (Т. III, л. д. 11).

Гэта поўнасцю пацвердзіў на следстве і абвінавачваемы Еўдакімаў, які паказаў наступнае:

«Ад Бакаева мне вядома, што ўвосень 1934 года ён, Бакаеў, разам з адным трацкістам-тэрарыстам, прозвішча якога я не ведаю, выязджаў у Ленінград для сувязі з ленінградскім тэрарыстычным цэнтрам і арганізацыі забойства Кірава.

У час гэтай паездкі Бакаеў і ўказаны вышэй трацкіст-тэрарыст бачыліся з Нікалаевым і дамовіліся з ім аб правядзенні ім забойства Кірава». (Т. XXVI, л. д. 7, 8).

І далей:

«Бакаеў перадаваў, што тэрарысты выражалі ўпэўненасць у поспеху тэрарыстычнага акту, яны лічылі сябе ў безапаснасці. Выходзілі з таго, што ўсе яны, у тым ліку і такія актыўныя зіноўеўцы, як Румянцэў, Левін, Мяснікоў, Мандэльштам і іншыя карыстаюцца давер'ем з боку раду кіруючых работнікаў партыйных і совецкіх арганізацый у Ленінградзе. Гэта забяспечыла ім поўную магчымасць без усякага апасення правалу весці падрыхтоўку тэрарыстычнага акту супроць Кірава». (Т. XXXVI, л. д. 9).

Следствам устаноўлена, што пасля прыняцця аб'яднаным зіноўеўска-трацкісцкім цэнтрам рашэння аб забойстве тав. С. М. Кірава, Каменеў у чэрвені 1934 года спецыяльна выехаў у Ленінград для праверкі ходу работы па арганізацыі тэрарыстычнага акту над тав. Кіравым.

Зіноўеў таксама ўсяк фарсіраваў правядзенне забойства тав. Кірава, папракаючы ўдзельнікаў тэрарыстычнай групы, як аб гэтым паказаў арыштаваны па другой справе Маторын Н. М., былы асабісты сакратар Зіноўева, у павольнасці і нерашучасці.

Маторын паказаў:

«Зіноўеў мне сказаў, што падрыхтоўка тэрарыстычнага акту павінна быць усямерна фарсіравана і што да зімы Кіраў павінен быць забіт. Зіноўеў папракаў мяне ў недастатковай рашучасці і энергіі. Ён сказаў, што ў пытанні аб тэрарыстычных метадах барацьбы трэба адмовіцца ад забабон». (Т. XIV, л. д. 63, 64).

III. Арганізацыя аб'яднаным трацкісцка-зіноўеўскім цэнтрам тэрарыстычных актаў супроць таварышоў Варашылава Жданава, Кагановіча, Касіора, Орджанікідзе і Постышэва

Матэрыяламі следства ўстаноўлена, што аб'яднаны трацкісцка-зіноўеўскі тэрарыстычны цэнтр пасля таго, як забіў тав. Кірава, не абмежаваўся арганізацыяй забойства аднаго толькі т. Сталіна. Тэрарыстычны трацкісцка-зіноўеўскі цэнтр адначасова вёў работу па арганізацыі забойства і іншых кіраўнікоў партыі, а. іменна: тт. Варашылава, Жданава, Кагановіча, Касіора, Орджанікідзе і Постышэва.

Абвінавачваемы Рэйнгольд паказаў, што Зіноўеў, гаворачы аб неабходнасці забойства тав. Кірава, як бліжэйшага памочніка тав. Сталіна, дадаў:

«Мала зрубіць дуб, трэба зрубіць усе маладыя паддубкі, якія каля дуба растуць». (Т. XXVII, л. д. 70).

Па паказаннях Рэйнгольда:

«Асноўнае ўказанне Зіноўева зводзілася да наступнага: неабходна накіраваць удар супроць Сталіна, Кагановіча і Кірава». (Т. XXVII, л. д. 63).

Абвінавачваемы Рэйнгольд пацвердзіў, што:

«Разлік аб'яднанага цэнтра быў пабудован на тым, каб аглушальным адначасовым ударам у Маскве і Ленінградзе выклікаць поўную разгубленасць у партыі і краіне». (Т. XXVII, л. д. 163).

Забойства тт. Варашылава, Кагановіча, Жданава, Касіора, Орджанікідзе і Постышэва імкнуліся ажыццявіць розныя тэрарыстычныя групы, якія дзейнічалі пад агульным кіраўніцтвам аб'яднанага цэнтра.

Так, па арганізацыі тэрарыстычнага акту над тав. Варашылавым працавала група Дрэйцэра, якая атрымала заданне аб забойстве Варашылава непасрэдна ад Троцкага, і група, перакінутая з Германіі для гэтых-жа мэт, трацкіста М. Лур'е.

Па поваду падрыхтоўкі забойства тав. Варашылава адзін з членаў аб'яднанага цэнтра, абвінавачваемы Мрачкоўскі, паказаў:

«У сярэдзіне 1934 года Дрэйцэр Е. мне дакладваў, што ім падрыхтоўвалася адначасова забойства Варашылава, для чаго павінен быў быць падрыхтован Шміт Дзмітрый, былы ў Арміі на пасадзе камандзіра, не былы на падазронасці ў партыі. Меркавалася, што ён заб'е Варашылава або ў часе асабістага даклада Варашылаву па справах службы, або ў часе чарговых манеўраў, на якіх будзе прысутнічаць Варашылаў». (Т. XVIII, л. д. 49).

Абвінавачваемы Дрэйцэр на допыце ў Пракуратуры Саюза 31 ліпеня па гэтаму поваду паказаў:

«Для правядзення тэрарыстычнага акту я прыцягнуў Эстэрмана і Гаеўскага, а ў 1935 г. Шміта і Кузьмічова. Апошнія ўзяліся забіць Варашылава». (Т. X, л. д. 195).

Паказанні Мрачкоўскага і Дрэйцэра таксама пацвердзіў і абвінавачваемы Рэйнгольд, які паказаў наступнае:

«Мне вядома ад Мрачкоўскага і ад Дрэйцэра, што ўлетку 1933 года была арганізавана пад кіраўніцтвам Дрэйцэра трацкісцкая група з ваенных, куды ўвайшлі: Шміт — камандзір адной з брыгад Чырвонай Арміі, Кузьмічоў — начальнік штаба аднаго з вайсковых злучэнняў і рад іншых асоб, прозвішчаў якіх я не ведаю. Ад Дрэйцэра мне вядома, што непасрэднымі выканаўцамі тэрарыстычнага акту супроць Варашылава былі намечаны Шміт і Кузьмічоў, якія далі згоду на выкананне гэтага акту. Меркавалася, што яны для гэтага або скарыстаюць адзін з прыёмаў у Варашылава, або скарыстаюць наведванне Варашылавым іх вайсковых часцей». (Т. XXVII, л. д. 165, 166).

Следствам таксама ўстаноўлена, што рад тэрарыстычных груп (Дрэйцэра, М. Лур'е і інш.) рыхтаваў у той-жа перыяд часу замах на тт. Жданава, Кагановіча, Орджанікідзе, Касіора, Постышэва.

Формула абвінавачвання

Аналізуючы вышэй складзенае, следства лічыць устаноўленым:

1) што ў перыяд 1932—1936 гг. арганізаваўся ў горадзе Маскве аб'яднаны трацкісцка-зіноўеўскі цэнтр, які паставіў сваёй задачай у мэтах захвату ўлады правядзенне раду тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкага ўрада;

2) што ў склад гэтага аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра з ліку прыцягнутых у якасці абвінавачваемых па гэтай справе ўвайшлі ад зіноўеўцаў Зіноўеў Г. Е., Каменеў Л. Б. Еўдакімаў Г. Е., Бакаеў І. П. і ад трацкістаў: Смірноў І. Н., Тэр-Ваганян В. А. і Мрачкоўскі С. В.;

3) што ў гэты перыяд часу аб'яднаным трацкісцка-зіноўеўскім цэнтрам быў арганізован рад тэрарыстычных груп і быў падрыхтаван рад практычных мерапрыемстваў па забойству тт. Сталіна, Варашылава, Жданава, Кагановіча, Кірава, Касіора, Орджанікідзе і Постышэва;

4) што адной з гэтых тэрарыстычных груп, дзейнічаўшых па прамых указаннях Зіноўева і Л. Троцкага і аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра і пад непасрэдным кіраўніцтвам абвінавачваемага Бакаева, было ажыццёўлена 1 снежня 1934 года зладзейскае забойства таварыша С. М. Кірава.

Прыцягнутыя ў якасці абвінавачваемых па гэтай справе Зіноўеў Г. Е., Каменеў Л. Б., Еўдакімаў Г. Е., Бакаеў І. П., Тэр-Ваганян В. А., Мрачкоўскі С. В., Дрэйцэр Е. А., Ольберг В. П., Фрыц Давід (Круглянскі І. І.), Гольцман Э. С., Пікель Р. В., Рэйнгольд І. І., Берман-Юрын К. Б., М. Лур'е і Н. Лур'е— поўнасцю прызналі сябе вінаватымі ў прад'яўленым ім абвінавачванні.

Абвінавачваемы І. Н. Смірноў, прызнаючы свой удзел у аб'яднаным цэнтры трацкісцка-зіноўеўскага блоку, асабістую сувязь з Л. Троцкім і сустрэчы яго з Л. Седовым у час свайго прабывання ў 1931 годзе за граніцай, а таксама і тую акалічнасць, што сувязь з Троцкім ён падтрымліваў аж да свайго арышту ў 1933 г., прызнаў, што яму была перадана ў 1930 г. Седовым і пацверджана ў 1932 годзе дырэктыва Л. Троцкага аб арганізацыі тэрору супроць кіраўнікоў ВКП(б) і Совецкай дзяржавы і што гэта дырэктыва была пакладзена ў аснову арганізацыі трацкісцка-зіноўеўскага блоку.

У той-жа час абвінавачваемы І. Н. Смірноў катэгарычна адмаўляе свой удзел у тэрарыстычнай дзейнасці аб'яднанага трацкісцка-зіноўеўскага цэнтра. Аднак, абвінавачваемы І. Н. Смірноў выкрываецца ў якасці ўдзельніка тэрарыстычнай дзейнасці аб'яднанага цэнтра паказаннямі абвінавачваемых. С. В. Мрачкоўскага (Т. XXIX, л.д. 76 — 84), Дрэйцэра (т. XXXI, л.д. 63), Сафонавай А. Н. (т. XXXI, л.д. 295), Рэйнгольда І. І. (т. XXXI, л.д. 138, 284), Зіноўева Г. Е. (т. XII, л.д. 35), Каменева Л. Б. (т. XV, л.д. 28), Еўдакімава Г. Е. (т. XXXVI, л.д. 9—10) і Пікеля Р. В. (т. XXXI, л.д. 78).

На падставе зложанага абвінавачваюцца:

1. Зіноўеў Грыгорый Еўсеевіч, 1883 г. н., служачы, асуджаны ў 1935 г. па справе «маскоўскага цэнтра» зіноўеўцаў;

2. Каменеў Леў Барысавіч, 1883 г. н., служачы, асуджаны ў 1935 г. па справе таго-ж «маскоўскага цэнтра»;

3. Еўдакімаў Грыгорый Ерамеевіч, 1884 г. н., служачы, асуджаны ў 1935 г. па справе таго-ж «маскоўскага цэнтра».

4. Бакаеў Іван Пятровіч, 1887 г. н., служачы асуджаны ў 1935 г. па справе таго-ж «маскоўскага цэнтра»;

5. Мрачкоўскі Сяргей Віталье віч, 1888 г. н., служачы;

6. Тэр-Ваганян Вагаршак Арутюнавіч, 1893 г. н., служачы;

7. Смірноў Іван Нікіціч, 1880 г. н., служачы —

у тым, што першыя шэсцера абвінавачваемыя ў перыяд часу з 1932 г. па 1936 г., а абвінавачваемы Смірноў І. Н. — з 1930 г:

а) арганізавалі рад тэрарыстычных груп, падрыхтоўваўшых забойства таварышоў Сталіна, Варашылава, Жданава, Кагановіча, Кірава, Косіора, Орджанікідзе і Постышэва;

б) арганізавалі і ажыццявілі праз ленінградскую падпольную тэрарыстычную групу Нікалаева — Каталынава і іншых 1 снежня 1934 года зладзейскае забойства тав. С. М. Кірава,

— г. зн. у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 58-8 і 58-11 КК РСФСР.

8. Дрэйцэр Ефім Александравіч, 1894 г. н., служачы;

9. Рэйнгольд Ісак Ісаевіч, 1897 г. н., служачы,

10. Пікель Рычард Вітольдавіч, 1896 г. н., служачы;

11. Гольцман Эдуард Саламонавіч, 1882 г. н., служачы;

12. Фрыц Давід, ён-жа Круглянскі Ільян-Давід Ізраілевіч, 1897 г. н., служачы;

13. Ольберг Валенцін Паўлавіч, 1907 г. н., служачы;

14. Берман-Юрын Конан Барысавіч (ён-жа Александр Фаміч), 1901 г. н., служачы;

15 Лур'е Майсей Ільіч (ён-жа Эмель Александр), 1897 г. н., служачы;

16. Лур'е Натан Лазаравіч, 1901 г. н., служачы —

у тым, што, будучы членамі падпольнай тэрарыстычнай трацкісцка-зіноўеўскай арганізацыі, прынялі ўдзел у падрыхтоўцы забойства таварышоў Сталіна, Варашылава, Жданава, Кагановіча, Косіора, Орджанікідзе і Постышэва;

г. зн. у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 19-58-8 і 58-11 КК РСФСР.

Выкрытыя матэрыяламі гэтай справы ў непасрэднай падрыхтоўцы і асабістым кіраўніцтве арганізацыяй у СССР тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б) і совецкай дзяржавы, знаходзячыяся за граніцай Л. Троцкі і яго сын Седоў Л. Л., у выпадку іх выяўлення на тэрыторыі Саюза ССР, падлягаюць неадкладнаму арышту і адданню суду Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда Саюза ССР.

Справы ў адносінах Герціка, Грынберга, Гавена Ю., Карэва, Кузьмічова, Канстанта, Маторына, Ольберга Пауля, Радзіна, Сафонавай, Файвіловіча, Шміта Д. і Эстэрмана з прычыны следства, якое працягваецца, выдзелены ў асобнае вядзенне.

У выніку зложанага і ў адпаведнасці з пастановай Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта Саюза ССР ад 11 жніўня г.г., усе ўказаныя вышэй асобы падлягаюць суду Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда Саюза ССР у адкрытым судовым пасяджэнні.

Гэта абвінаваўчае заключэнне складзена ў гор. Маскве 14 жніўня 1936 г.

Пракурор Саюза ССР

А. ВЫШЫНСКІ

СВЯТА СОВЕЦКАЙ АВІЯЦЫІ У БССР

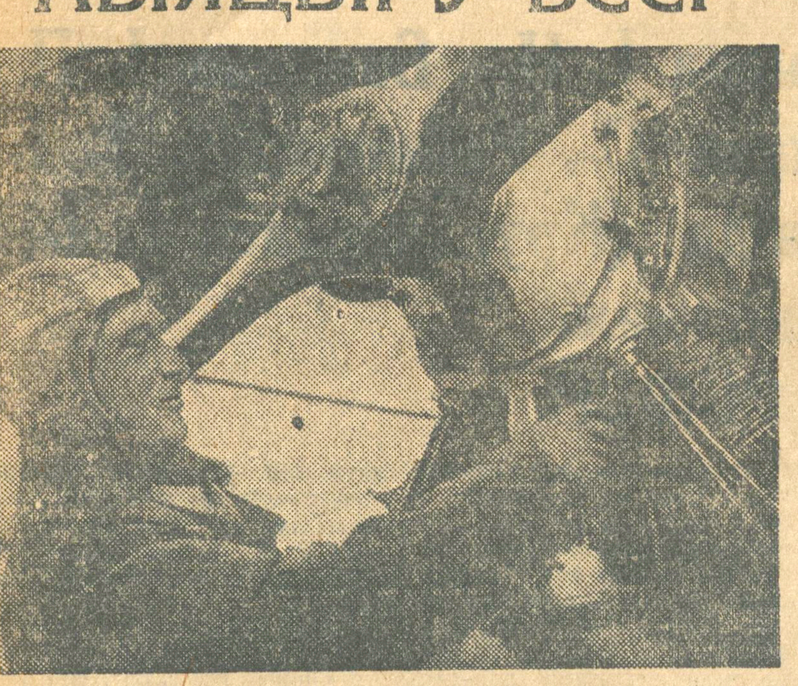

Лепшы авіятэхнік Менскага аэраклуба тав. ТАРТАКОЎСКІ І. Н. за праверкай матэрыяльнай часткі матора перад палётам.
Фота Я. Салавейчыка

НА АВІЯМАСОЎЦЫ У МЕНСКУ

Вуліцы сталіцы ўпрыгожваюць чырвоныя палотнішчы сцягаў, партрэты правадыроў і лётчыкаў—Герояў Совецкага Саюза. У працоўных горада радасны настрой. Сёння свята совецкай авіяцыі.

Пасля палудня зялёнае поле аэрадрома аэраклуба запоўнілася больш 45.000 масай працоўных. Сярод рознакаляровых шаўковых сукенак, бастонавых касцюмаў пераменшаліся сінія камбінезоны вучлётаў і авіямадэлістаў. Выпеставаная партыяй большэвікоў і вялікім правадыром народаў таварышам **Сталіным** авіяцыя нашай краіны і яе гордыя сокалы-лётчыкі заслужана карыстаюцца вялікай павагай і любоўю мільёнаў працоўных. Наша авіяцыя з'яўляецца сапраўды народнай авіяцыяй і таму свята яе ў сталіцы ордэнаноснай БССР вылілася ў сапраўды народнае свята.

У 15 гадзін 30 мінут старшыня горсовета т. **Жуковіч** адкрывае мітынг. З прамовамі выступаюць старшыня Цэнтральнага совета Асоавіяхіма БССР **Мілонаў, т. Косцін,** сакратар гаркома комсамола тав. **Фадзееў** і помпаліт Менскага аэраклуба тав. **Бабчынскі.**

У часе мітынгу высока ў небе ў страю праходзяць самалёты Менскага аэраклуба. На самалётах маладыя інструктары-лётчыкі, выхаванцы аэраклуба, якія зараз самі выхоўваюць сотні маладых пілотаў. Сярод іх лётчыкі-інструктары жанчыны тт. Лабзо і Булатава.

У 16 гадзін першым у паветра ўзнімаецца з аўтастарта інструктар планерызма Цэнтральнага совета Асоавіяхіма тав. **Шварц** на планеры-парыцелі «ПС-2». Планер набірае вышыню 80 метраў, робіць развароты і дакладна прызямляецца ў цэнтры аэрадрома.

Планер «Ш-5» пілатуе старшы інструктар планерызма рэспубліканскай планернай школы тав. **Пятроў**. На вышыні 600 метраў планер адчэпліваецца ад самалёта, самастойна робіць некалькі плаўных кругоў над аэрадромам і ідзе на пасадку.

Брыючым палётам над самымі галовамі імкліва праносіцца звяно самалётаў, якімі пілатуюць лётчыкі-стаханаўцы, тт. **Цярэшкін, Вяроўкін** і **Ісаеў.** Яны абліваюць прысутных кроплямі адэкалону. Самалёты хутка набіраюць вышыню, робяць баявыя развароты і дэманструюць прысутным фігуры вышэйшага пілатажу.

У 18 гадзін над аэрадромам нечакана з'яўляюцца скорасныя самалёты. Яны робяць баявыя развароты, мёртвыя петлі, віражы, бочкі, перавароты. Раптоўна спускаюцца да самай зямлі. З заміраннем сэрца сачылі працоўныя за дзівоснымі самалётамі, на якіх лётчыкі паказвалі вышэйшы клас пілатавання. Гонарам і радасцю напаўняліся іх грудзі.

Фігуры вышэйшага пілатажу паказалі на самалётах «У-2» лётчыкі Менскага аэраклуба тт.: **Скорб, Елісееў** і **Федасеенка.** На гэтых-жа самалётах прадэманстравалі сваё ўменне вадзіць машыны вучлёты Менскага аэраклуба, якія ў гэтым годзе без адрыву ад вытворчасці аўладалі тэхнікай пілатавання тт. **Трыбуцкі** — рабочы завода імя Варашылава, **Адамовіч** — стаханавец завода імя Кірава, **Пракоф'еў, Арбузаў** і **Бахмут.**

Начальнік менскай парашутнай станцыі тав. **Васільеў** першым робіць з вышыні 700 метраў свой 20 парашутны прыжок. За ім адначасова з трохмеснага самалёта прыгаюць удзельнікі рэспубліканскай каманды парашутыстаў, якая едзе на ўсесаюзны злёт парашутыстаў у Маскву, тт.. **Архірэеў** (Віцебск) і **Казлоўскі** (Менск). Зацяжным прыжком адначасова з трохсамалётаў прыгаюць тт. Панюкоў, Кісялёў і Вяроўкін.

Позна вечарам заканчваецца авіямасоўка.

Н. ВІШНЕЎСКІ.

Тав. Чарвякоў на выстаўцы мастакоў-пагранічнікаў

Старшыня ЦВК СССР і БССР тав. **Чарвякоў** наведаў выстаўку самадзейнай выяўленчай творчасці пагранічнікаў. У суправаджэнні начальніка палітаддзела палкавога камісара тав. Гаўпштэйна тав. Чарвякоў уважліва агледзеў карціны выстаўкі.

Асаблівую ўвагу тав. Чарвякоў звярнуў на карціны работы чырвонаармейцаў тт. Елізарава і Шкуркіна («Пагранічны дазор», «Яблыні цвітуць», «Пляска», «Змена рас-це», «Сустрэча танкаў»). Пасля агляду выстаўкі тав. Чарвякоў пакінуў наступны водгук аб выстаўцы:

«Будучы на выстаўцы, з вялікім задаваленнем правёў цэлую гадзіну. Выстаўка цікава тым, што выдатна адлюстроўвае жыццё нашай граніцы і пагранічнікаў і, па-другое, тым, што паказвае адаронасць самых пагранічнікаў. Ёсць карціны, якія запамінаюцца моцна, і гэта сведчыць аб наяўнасці таленту ў выканаўцаў. Тэматыка карцін сведчыць аб тым, як глыбока жыве ў пагранічніка любоў да соцыялістычнай радзімы.

Вітаю арганізатараў выстаўкі і яе ўдзельнікаў.

Лічу, што следуе рад карцін захаваць у музеі БССР, зрабіўшы іх дастаяннем дзяржавы.

Удзельнікам выстаўкі жадаю поспеху і далейшай работы над развіццём сваіх талентаў.

Старшыня ЦВК СССР і БССР
А. ЧАРВЯКОЎ».

ЧЫРВОНААРМЕЙСКАЯ ВЫСТАЎКА ВЫЯЎЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА

У часцях Беларускай ваеннай акругі ідзе дзейная падрыхтоўка да акруговай чырвонаармейскай выстаўкі выяўленчага мастацтва. Выстаўка адкрыецца ў Менску ў канцы жніўня. На ёй будзе прадстаўлена да 1.000 работ па жывапісі, скульптуры, графіцы і мастацкаму рукадзеллю. У радзе гарнізонаў адбыліся мясцовыя мастацкія выстаўкі. Выяўлена многа таленавітых мастакоў-самавучак з чырвонаармейцаў, камандзіраў і іх жонак. У Менск пачалі паступаць [illegible] работ. Паступілі ўжо экспанаты [illegible].

30-ГАДОВЫ ЮБІЛЕЙ ЛІТАРАТУРНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ЯКУБА КОЛАСА

У Менску створаны камітэт па падрыхтоўцы да святкавання 30-гадовага юбілею літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Якуба Коласа. У камітэт увайшлі: наркомасветы БССР т. Дзякаў (старшыня), народны паэт рэспублікі Янка Купала, тт.: Ткачэвіч, Аўгустайціс, Александровіч, Харык, Лынькоў і інш.

Юбілей будзе святкавацца ў кастрычніку. Дзяржаўнае выдавецтва БССР завяршае да гэтага часу выпуск трохтомніка выбраных твораў Якуба Коласа. Першы том ужо вышаў з друку.

ДЗІЎНАЯ НЕПАСЛЯДОЎНАСЦЬ

«Комсомольская правда» 15 жніўня ў артыкуле «Палітычныя слепакі ў Менску» раскрытыкавала недапушчальную практыку кіраўніцтва ЦК ЛКСМБ сваімі газетамі («Чырвоная змена», «Піонер Беларусі» і «Юнгер ленінец»). ЦК ЛКСМБ прызнаў крытыку правільнай, але ўмудрыўся не адказаць па сутнасці на прама пастаўленае «Комсомольской правдой» пытанне «Ці так павінен ЦК ЛКСМБ кіраваць сваімі газетамі». Аб гэтым ярка сведчыць рашэнне ЦК ЛКСМБ, апублікаванае ў «Чырвонай змене» 18 жніўня.

ЦК ЛКСМБ зняў з работы за сувязь з трацкісцкім ахвосцем рэдактара «Піонера Беларусі» Гурвіч і намесніка рэдактара гэтай газеты Рэйдэра і рашыў умацаваць рэдакцыі сваіх газет, у тым ліку і «Піонер Беларусі». Гэта зроблена пасля артыкула ў «Комсомольской правде». Але чамусьці ў ЦК ЛКСМБ абыйшлі ціхком, «не заўважылі» такое надзвычай чоткае месца з гэтага артыкула:

«Цяперашні адказны сакратар («Піонера Беларусі», Клімянок.—Рэд.) вельмі не чысты ў бытавых справах, недысцыплінаваны, па яго асабістай віне зрываўся выпуск газеты».

Магчыма, ЦК ЛКСМБ мае намер пазней сказаць сваё слова аб сакратару «Піонера Беларусі». Але нас здзіўляе, якім чынам атрымалася, што чарговы нумар газеты «Піонер Беларусі» (за 18 жніўня) падпісвае.. Клімянок! І падпісвае, як выконваючы абавязкі адказнага рэдактара.

Дзіўная непаслядоўнасць! Згаджаючыся з правільнасцю крытыкі «Комсомольской правды» ў той-жа час давяраць важнейшую газету не праверанаму чалавеку, выкрытаму на старонках «Комсомольской правды».

Спартыўная хроніка

* Закончыліся папярэднія ігры на футбольны кубак БССР. Каманда [illegible] нанесла паражэнне [illegible] выйграўшы [illegible] каманда [illegible] «Большэвік», [illegible] «Лакаматыў» з [illegible] каманда «Спартак».

* Фінал гарадскога розыгрышу [illegible] жніўня [illegible] «Профінтэрн». [illegible] выйгралі [illegible] 2:0. [illegible] розыгрышу прайграла мужчынскай камандзе «Спартака» з лікам 1:2. Пераможцамі розыгрышу выйшлі мужчынская і жаночая каманды «Спартака».

* Гарадскі футбольны розыгрыш паміж камандамі другой групы, пачынаецца сёння на стадыёне саду «Профінтэрн». Удзел прымаюць 10 каманд — заводаў імя Варашылава, імя Кірава, таварыства «Лакаматыў» і інш. Розыгрыш працягнецца 10 дзён. Сёння граюць: тэхнікум фізкультуры — Н-ская ваенная часць.

Міжнародны шахматны турнір у Нотынгеме

НОТЫНГЕМ, 17 жніўня. Ігра з кожным турам становіцца ўсё больш упартай і напружанай. [illegible] партыю [illegible] аб 29 ходзе [illegible] ўнічыю.

Таксама нічыйны вынік [illegible] партыі Тартаковер—Відмар. [illegible] 46 ходзе [illegible] ра на 32 ходзе [illegible] супраць Багалюбава. Да перапынку партыя не была закончана.

Пасля перапынку партыя Багалюбаў — Эйве [illegible] партыя Алёхін — Ржэшэўскага [illegible] адкладзена [illegible] Ржэшэўскага [illegible].

Пасля сямі тураў наперадзе: Эйве плюс 5 (з 6), Батвінік плюс 5 (з 7), Файн плюс 4 (з 7), Відмар плюс [illegible].

БАТВІНІК ВЫЙГРАЎ У ТЭЙЛАРА

18 жніўня адбыўся 8-ы тур. Батвінік [illegible] хутка [illegible]. На 37-м ходзе Тэйлар [illegible]. Капабланка [illegible] Томаса, Эйве у Тартаковера.

Віктар прайграў Багалюбаву, Аляксандр — Файну. Партыі Ржэшэўскі—Флор і Відмар—Алёхін скончыліся ўнічыю. Свабодны быў Ласкер.

Пасля 8-га тура на першым месцы Эйве — 6 з 7, за ім Батвінік — 6 з 8, Файн — 5 з 8, Відмар — 4,5 з 7, Алёхін і Капабланка па 3,5 з 6, Флор — 3 з 6, Ласкер — 3,5 з 7, Багалюбаў — 3,5 з 8, Тартаковер — 3 з 8.

УСЕБЕЛАРУСКІ ШАХМАТНА-ШАШАЧНЫ ТУРНІР

9-ТЫ ТУР

Усебеларускі шахматна-шашачны турнір набліжаецца к канцу — засталіся толькі 4 туры.

Да 8 туру першым ішоў Верасаў, які меў з 8 партый 7 выйгрышаў і 1 нічыю. Яго даганяў Сіліч, адстаючы на адно ачко.

У 9-м туры 18 жніўня Верасаў сустрэўся з Маневічам, Сіліч з Купчынавым. Верасаў, іграючы чорнымі, выбраў складаную стараіндыйскую абарону і на розыгрыш дэбютнай стадыі партыі патраціў вельмі многа часу. Становішча было вельмі складанае, але Маневіч яшчэ больш ускладніў яго афярай якасці за пешку. У цэйтноце (недахват часу), дапусціўшы недакладнасць, Верасаў вымушан быў вярнуць якасць і ўжо ў прайграным становішчы ён пратэрмінаваў час. Сіліч даволі лёгка выйграў у Купчынава. Такім чынам пасля 9-га туру на першае месца вышлі Сіліч і Верасаў, якія маюць па 7,5 з 9, на ачко адстае Маневіч.

У шашачным турніры чарговую перамогу атрымаў майстар Сокаў, выйграўшы ў Рыжкова. Пасля 9-га туру на першым месцы ў шашачным турніры майстар Сокаў 7,5 з 8, майстар Гардон 5,5 з 8, Гардзевіч, Берлінкоў і майстар Ліознаў па 5.

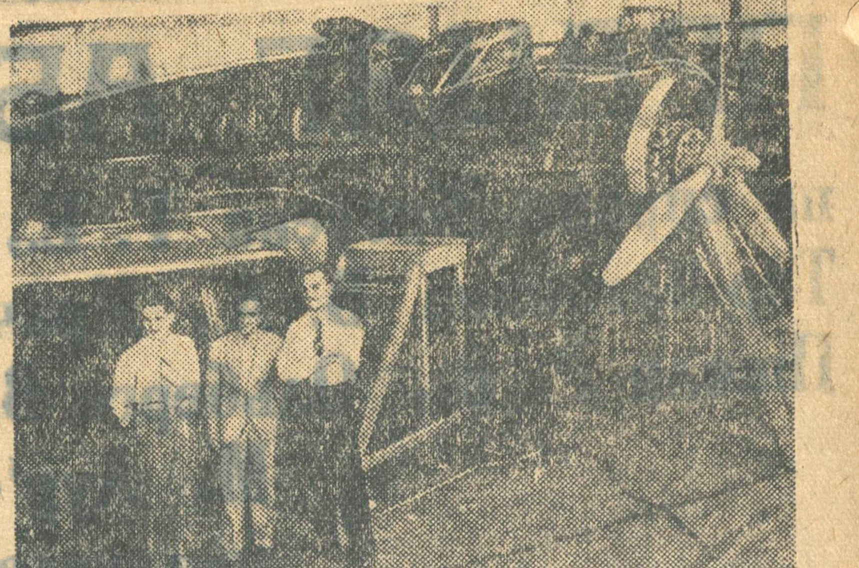

Да пералёту тав. Леванеўскага з Лос-Анжэлоса ў Маскву. НА ЗДЫМКУ: Герой Совецкага Саюза тав. Леванеўскі (крайні справа) і штурман тав. Леўчанка (крайні злева) у Лос-Анжэлосе ля самалёта, на якім яны робяць свой пералёт. У цэнтры прадстаўнік фірмы, якая будавала самалёт. (СФ)

РЭКОРД ТРАКТАРЫСТА-СТАХАНАЎЦА СОКАЛАВА

Трактарыст-стаханавец бабруйскай трактарнай базы т. Сокалаў, які працуе на лесавывазцы, перакрыў свае ранейшыя рэкорды. 12 жніўня т. Сокалаў за адзін рэйс вывез 119 кубаметраў дроў, пры норме 45 кубаметраў. Новая норма выканана ім на 264,4 проц. За гэты дзень т. Сокалаў зарабіў 160 р. Месячны заробак яго дасягае 1.500 руб.

ШКОЛЬНЫ БАЗАР

Сёння ў садзе «Профінтэрн» адкрываецца вялікі школьны базар, прысвечаны сустрэчы новага навучальнага года. Гандлёвыя арганізацыі Менска — «ГУМ», Белкультгандаль, Саюзкультгандаль, КОГІЗ, Белдзяржвыдавецтва, піонербаза Белшвэйзбыт, Белскурабутказбыт, Менпромгандаль выпусцяць у продаж на 750 тысяч рублёў розных тавараў.

РОЗЫГРЫШ КУБКА СССР ПА РЭГБІ

21 жніўня пачынаецца розыгрыш кубка СССР па рэгбі. Яго аспрэчваюць чатыры лепшыя каманды рэгбістаў краіны ад трох гарадоў— Масквы, Горкага і Менска. Розыгрыш праводзіцца па кругавой сістэме.

Ад Менска кубак аспрэчвае каманда беларускага тэхнікума фізкультуры. 21 жніўня яна сустрэнецца ў Менску з рэгбістамі школы імя ВЦВК. У Горкім у гэты-ж дзень сустракаюцца мясцовае і маскоўскае «Дынамо».

26 жніўня менскі тэхнікум фізкультуры сустракаецца з маскоўскім «Дынамо» ў Маскве. Там-жа сустрэнуцца школа імя ВЦВК з горкаўскім «Дынамо». 30 жніўня адбудзецца самы цікавы матч паміж «Дынамо» Масквы і школай імя ВЦВК. Тэхнікум фізкультуры грае з горкаўскім «Дынамо».

За перамогу каманды атрымліваюць тры ачкі, нічыю—2 і паражэнне — 1.

БУЙНЫЯ СПЕКУЛЯНТЫ

За апошні час Крымінальным вышукам затрыманы буйныя спекулянты промтаварамі і мануфактурай. Спекулянты куплялі тавары ў магазінах і перапрадавалі іх па павышаных цэнах.

Так, група спекулянтаў з 7 чалавек, у якую ўваходзілі Рубінштэйн Роза, Позняк Хана, Каплан Слава-Геня, Гурэвіч—Эстэрман Цыпа, Раговіна Рыва, Гінзбург Сара і Глаз Соня на працягу доўгіх год яшчэ пры існаванні Таргсіна займаліся скупкай і перапродажам замежнай валюты і таргсінаўскіх тавараў.

Пасля ліквідацыі Таргсіна яны пераключыліся на спекуляцыю рознымі промтаварамі і мануфактурай.

Уся гэта група спекулянтаў асуджана на розныя тэрміны.

***

Корбут Марыя Грыгораўна, якая пражывае ў г. Менску па Верскай вуліцы, дом № 27, на працягу раду год займалася скупкай і перапродажам розных тавараў па спекуляцыйных цэнах.

Купленыя ў магазінах бацінкі паной у 30 руб., яна прадавала па 60 руб., балеткі, коштам у 10 руб., —па 16.

Пры вобыску ў яе на кватэры было знойдзена 9.700 руб., 57 метраў мануфактуры, 16 пар абутку і рад іншых рэчаў.

Для адводу вачэй, каб менш бываць з таварамі на рынку, Корбут прынасіла тавары на кватэры сваёй «кліентуры», за што атрымлівала асобную ўзнагароду.

Корбут арыштавана і прыцягваецца да адказнасці.

***

Турко Аляксандр, з Мазырскага раёна, Баравік Уладзімір з Грэскага раёна і Серада Зіна з Петрыкаўскага раёна, прыехаўшы ў г. Менск, паступілі на сезонную работу.

Сімулюючы хваробу і часта атрымліваючы бюлетэні, яны пачалі сістэматычна займацца купляй і перапродажам гатовай вопраткі і абуткам.

Так, купленыя імі ў ГУМ'е касцюмы за 90 руб., яны на рынках прадавалі за 210 руб., туфлі, купленыя па 13 руб., перапрадавалі па 30 руб. і т. д.

Турко А., Баравік У. і Серада З. арыштаваны і прыцягваюцца да адказнасці.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Сталінскі РК КП(б)Б паведамляе, што 22 жніўня, у 6 гадзін вечара, у памяшканні Дома партактыва (Вялікая зала) адбудзецца раённая нарада прапагандыстаў Сталінскага раёна.

Сталінскі РК КП(б)Б.

Ч. в. а. адказнага рэдактара
А. П. ДЖЭЛЮК.

ПА ГАРАДАХ РЭСПУБЛІКІ

ГОМЕЛЬ. **(Па тэлефону).** У 10 гадзін раніцы 18 жніўня на аэрадром Гомельскага аэраклуба пачалі прыбываць працоўныя для ўдзелу ў авіямасоўцы. Прыязджалі на аўтамашынах, упрыгожаных зелянінай і плакатамі. Ігралі аркестры, раздаваліся бадзёрыя песні, танцавала моладзь.

Пасля мітынгу адбылася ўрачыстая перадача аэраклубу самалёта, пабудаванага на сродкі, сабраныя рабочымі дрэваапрацоўчага камбіната імя Гікало.

...Пачаўся паказ вышэйшага пілатажу. У паветра падняўся вядомы працоўным нашай рэспублікі самалёт «Совецкая Беларусь», — удзельнік усесаюзнага пералёту лёгкаматорнай авіяцыі ў мінулым годзе. На гэтай машыне лётчык Шапіла прадэманстраваў рад фігур вышэйшага пілатажу. Потым самалёты падымалі ў паветра стаханаўцаў прадпрыемстваў горада.

Тысячы вачэй напружана сачылі за падняўшымся на самалёце вядомым парашутыстам Лемчанка. Вось ад самалёта аддзяліўся маленькі камок. Парашут з вялікім зонтам рассцілаўся над ім. Парашутыст добра прызямліўся і быў сустрэт цёплымі апладысментамі гледачоў. Зноў загудзелі маторы і ад самалётаў аддзяляліся парашутысты.

Пад вечар скончылася авіямасоўка, якая паказала магутнасць нашай радзімы.

В. БАРТАШЭВІЧ.

***

ВІЦЕБСК. **(Кар. «Звязды»).** Тысячы працоўных горада, рабочыя, служачыя і калгаснікі хутка запоўнілі ўвесь аэрадром. З прамовай аб дасягненнях нашай герaічнай авіяцыі выступіў сакратар гаркома партыі тав. Башмачнікаў.

Пасля мітынгу пачаліся палёты. Слаўныя лётчыкі выконваюць складаныя фігуры вышэйшага пілатажу. За штурваламі самалётаў, выхаваныя аэраклубам лётчыкі-інструктары тт. Добравольскі, Ляшчынскі, Магер і іншыя. Яны паказваюць сёння сваё лётнае майстэрства. Прыжкі з парашутамі робяць тт. Гейман — студэнт педінстытута, шофер Ціхаміраў, работніца фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» Шпакава і іншыя.

Свята скончылася масавымі спартыўнымі іграмі, харaводам, вясёлымі плясками і песнямі.

***

БАБРУЙСК. 19 жніўня. **(Кар. «Звязды»).** 18 жніўня адбылася многалюдная агульнагарадская авіямасоўка. Працоўныя Бабруйска ў гэты дзень былі сведкамі вялікіх перамог совецкай авіяцыі, у прыватнасці, значных дасягненняў свайго аэраклуба. Рабочая моладзь, якая аўладала лётнай справай без адрыву ад вытворчасці, паказала палёты на планеры. Самалёты аэраклуба дэманстравалі палёт у страю, вышэйшы пілатаж, а таксама каталі многіх рабочых горада. Былі паказаны індывідуальныя і групавыя прыжкі з парашутамі. Асабліва захапленне выклікалі фігуры вышэйшага пілатажу.

***

Орша. 19 жніўня. З раніцы на аэрадром Аршанскага аэраклуба рушыліся калоны працоўных горада. Многія прыехалі на аўтамашынах, упрыгожаных лозунгамі, сцягамі і кветкамі.

Дэманстрацыя дасягненняў Аршанскага аэраклуба пачалася з палётаў рознакаляровых авіямадэляў, пушчаных юнымі авіятарамі. Былі паказаны таксама палёты планера, фігуры вышэйшага пілатажу, прыжкі з парашутамі з самалётаў. Многія выказалі жаданне катацца на самалётах. 27 лепшых стаханаўцаў горада зрабілі авіяпрагулку на машынах. Свята скончылася ў 5 гадзін вечара.

А. ЛІХАДЗІЕЎСКІ.

Памяшканне БДТ-1.

Гастролі 2-га Беларускага дзяржаўнага тэатра

СЁННЯ К. БАЗІЛЕЎСКІ

НЕМІНУЧАСЦЬ

(па раману Т. ДРАЙЗЕРА «Амерыканская трагедыя»)

Пачатак у 8 гадзін.

ДЗІЦЯЧЫ ГУКАВЫ КІНОТЭАТР — **НОВЫ ГУЛІВЕР**

Кнігагандлёвае об'яднанне Дзяржаўных Выдавецтваў

БАЦЬКІ і ВУЧНІ

Кніжнымі магазінамі КОГІЗ'а праводзіцца купля патрыманых стабільных падручнікаў.

Прадавайце кніжным магазінам усе былыя ў карыстанні і непатрэбныя вам у бягучым навучальным годзе стабільныя падручнікі для пачатковых, няпоўных сярэдніх і сярэдніх школ. На атрыманыя ад продажу гэтых падручнікаў грошы вы можаце ў любым кніжным магазіне купіць іншыя патрэбныя вам стабільныя падручнікі — як новыя, так і па патаненай цане быўшыя ў карыстанні.

Памятайце, што, прадаючы магазінам скарыстаныя падручнікі, вы дапамагаеце ім поўнасцю задаволіць патрэбнасць вучняў у стабільных падручніках.

Умовы куплі і продажу былых у карыстанні стабільных падручнікаў вывешаны ва ўсіх кніжных магазінах КОГІЗ'а.

Гукавы кінотэатр „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“.

СЁННЯ і ШТОДЗЕННА

Гукавы мастацкі фільм

„ПАРТЫЙНЫ БІЛЕТ“

Толькі 3 сеансы: пачатак у 6-30, 9 і 11 гадзін.

Каса ад 1 гадзіны дня.

У праграме Экстраны выпуск Саюзкінохронікі

Аб герoічным пералёце тт. ЧКАЛАВА, БАЙДУКОВА і БЕЛЯКОВА

„СТАЛІНСКІ МАРШРУТ“.

„ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ“ | Ц Ы Р К

„СПАРТАК“ | КНЯЖНА МЭРЫ

ДЗЯРЖЦЫРК

(сад „Профінтэрн“, тэл. 25-085 і 24-171)

Сёння вялікае цыркавое прадстаўленне ў 3-х аддзяленнях.

Пачатак у 9 г. веч.

Да ведама бацькоў і вучняў

Маючыяся ў вас непатрэбныя вам

стабільныя падручнікі, якія былі ўжо ў карыстанні, ПРАДАВАЙЦЕ

нашым РАЙКУЛЬТМАГАМ, якія ёсць ва ўсіх раёнах.

БАКТ БЕЛКААПСАЮЗА.

Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі

ПАТРЭБЕН педагог па італьянскай мове.

Звярачацца па адрасу: вул. Кірава, 45, дырэктару, тэл. 22—300 і 22—301.

Ад ЦК т-ва Чырвонага крыжа БССР

Згодна закона, прынятага кангрэсам ЗША ў сакавіку месяцы 1936 г., у сучасны момант праводзіцца

поўная выплата па сертыфікатах спецыяльнага бонуса

асобам, служыўшым у арміі Злучаных Штатаў Амерыкі ў перыяд паміж 6 красавіка 1917 г. і 12 лістапада 1918 г.

Совецкія грамадзяне, маючыя падобныя сертыфікаты, могуць афарміць АТРЫМАННЕ ГЭТЫХ СУМ праз Выканком Чырвонага крыжа і Чырвонага паўмесяца СССР.

Асобам, пражываючым у БССР, належыць звярачацца ў ЦК Чырвонага крыжа БССР па адрасу: г. Менск, Комуністычная, № 2/9.

23 жніўня, у 7 гадзін вечара, у памяшканні залы пасяджэнняў Дома ўрада.

адбудзецца

ПАСЯДЖЭННЕ ПЛЕНУМА Менскага Гарадскога Совета

Рабочых, Сялянскіх і Чырвонаармейскіх дэпутатаў.

ПАРАДАК ДНЯ:

1) АБ ПРАЕКЦЕ НОВАЙ СТАЛІНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ.
(Даклад старшыні ЦВК СССР і БССР т. Чарвякова А. Г.)

На пленум праходзяць па сваіх мандатах: члены і кандыдаты горсовета, члены ЦК КП(б)Б, члены ЦВК і СНК БССР, упаўнаважаныя камісій партыйнага і совецкага кантроля, члены ЦК ЛКСМБ, члены ГК і РК КП(б)Б, члены ГК і РК ЛКСМБ, члены ЦСПСБ і члены прэзідыума РВК.

Астатнія праходзяць на пленум па спецыяльна-запрашальных білетах, якія можна атрымаць у Горсовеце (арг. аддзел — пакой 49, 3-ці паверх).

ПРЭЗІДЫУМ МЕНГОРСОВЕТА.

22 ЖНІЎНЯ, у 7 гадзін вечара, у Доме партактыва (вул. К. Маркса, вялікая зала) Менгаркамсод і Менгарашчадкаса № 16

склікаюць

НАРАДУ-СЕМІНАР старшынь камсодаў

прадпрыемстваў, устаноў і іншых арганізацый г. Менска па пытанню правядзення абмену ранейшых пазык на пазыку другой пяцігодкі (выпуску 4 года).

Адказнасць за яўку нясуць кіраўнікі ўстаноў.

ГОРКАМСОД.
ГОРАШЧАДКАСА № 16.

Менскі Беларускі дзяржаўны заветтэхнікум даводзіць да ведама ўсіх паступаючых, даслаўшых дакументы і дапушчаных да іспытаў, што

іспыты пачнуцца з 24 жніўня.

Прыём дакументаў прадаўжаецца да 25 жніўня.

Адрас: г. Менск, Курасоўшчына, Зоаветтэхнікум, тэл. № 22-365.

ДЫРЭКЦЫЯ.